

***Opgesteld in opdracht van:***

Gemeente Wormerland

***Contactpersonen Milieudienst Waterland:***

*De heer R. Butter / M. van der Vlugt*

*Koetserstraat 2a*

*1531 NX WORMEER*

*T 075-655 35 31*

*F 075-655 35 30*

*E [rbutter@milieudienst-waterland.nl](mailto:rbutter@milieudienst-waterland.nl)*

*E [mvlugt@milieudienst-waterland.nl](mailto:mvlugt@milieudienst-waterland.nl)*

**Milieubeleidsplan**

**Gemeente Wormerland**

**Periode 2010-2014**



## INHOUDSOPGAVE

### VOORWOORD

### SAMENVATTING

<b>1</b>	<b>INLEIDING</b>	<b>7</b>
1.1	AANLEIDING	7
1.2	ACHTERGROND	7
1.3	AMBITIES / PRIORITEITEN	8
1.4	DOELSTELLINGEN	8
1.5	LEESWIJZER	9
1.6	TOTSTANDKOMING	10
<b>2</b>	<b>OVER DE GRENZEN VAN DE GEMEENTE WORMERLAND</b>	<b>10</b>
2.1	INLEIDING	10
2.2	ONTWIKKELINGEN VAN MILIEUBELEID EN -REGELGEVING	11
2.2.1	<i>Mondiaal</i>	11
2.2.2	<i>Europa</i>	12
2.2.3	<i>Nederland</i>	12
2.2.4	<i>Provincie Noord-Holland</i>	12
2.2.5	<i>Wormerland</i>	13
<b>3</b>	<b>DE KWALITEIT VAN WONEN</b>	<b>15</b>
3.1	HET NIEUWE WONEN	15
3.1.1	<i>Inleiding</i>	15
3.1.2	<i>Stedenbouwkundig niveau</i>	15
3.1.3	<i>Bouwkundig niveau nieuwe woningen</i>	16
3.1.4	<i>Bestaande woningen: herstructurering en renovatie</i>	17
3.1.5	<i>Zonne-energie</i>	20
3.2	BODEMKWALITEIT	21
3.3	GELUIDHINDER	22
3.4	LUCHTKWALITEIT EN GEURHINDER	23
3.4.1	<i>Luchtkwaliteit</i>	23
3.4.2	<i>Geurhinder</i>	23
3.5	VEILIG OMGAAN MET GEVAARLIJKE STOFFEN	24
3.5.1	<i>Externe veiligheid</i>	24
3.6	DOELMATIG AFVALBEHEER	25
3.6.1	<i>Preventie en hergebruik afval</i>	25
3.7	INTEGRAAL WATERBEHEER	26
3.7.1	<i>Water in het dorp</i>	26
3.8	NATUUR	27
3.8.1	<i>Groenstructuurplan</i>	28
3.8.2	<i>Onkruidbestrijding</i>	28
3.8.3	<i>Een natuurlijker beeld</i>	29
3.9	VERKEER EN VERVOER	30
3.9.1	<i>Fietsbeleid</i>	30
3.9.2	<i>School omgeving</i>	30

<b>4</b>	<b>DE KWALITEIT VAN WERKEN .....</b>	<b>32</b>
4.1	VERKEER EN VERVOER .....	32
4.1.1	<i>Mobiliteitsbeleid</i> .....	33
4.2	VERGUNNINGVERLENING EN HANDHAVING .....	33
4.2.1	<i>Compliance assistance</i> .....	34
4.3	VOORBEELDFUNCTIE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE .....	35
4.3.1	<i>Inkoopbeleid</i> .....	35
4.3.2	<i>Uitbesteden en duurzaamheid</i> .....	36
4.3.3	<i>Lokale duurzaamheidsmeter</i> .....	36
4.3.4	<i>Openbare verlichting</i> .....	36
4.4	MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN .....	37
4.4.1	<i>Inleiding</i> .....	37
4.4.2	<i>Nieuwe bedrijvigheid</i> .....	37
4.4.3	<i>Bestaande bedrijvigheid</i> .....	37
4.4.4	<i>Doelstellingen</i> .....	38
4.5	STIMULERINGSBELEID DUURZAME ONTWIKKELING .....	38
4.6	WINDENERGIE .....	39
4.6.1	<i>Kleine windturbines</i> .....	39
4.6.2	<i>Energielevering</i> .....	40
4.6.3	<i>Vergunningen en toetsing</i> .....	40
4.6.4	<i>Kenmerken en prestaties</i> .....	40
4.7	<i>BETREKKEN VAN DE BEWONERS EN BEDRIJVEN BIJ DUURZAME ONTWIKKELING:</i> .....	41
4.8	<i>DUURZAME BEDRIJFSLOCATIE</i> .....	41
4.9	DUURZAAM INKOPEN .....	42
4.10	RIJDEN OP AARDGAS.....	43
<b>5</b>	<b>DE KWALITEIT VAN RECREËREN .....</b>	<b>45</b>
5.1	BELEIDSKADER .....	46
5.2	PROVINCIAAL BELEID .....	46
5.3	DUURZAME RECREATIE.....	47
5.3.1	<i>Vaarrecreatie</i> .....	47
	<b>VERKLARENDE WOORDENLIJST .....</b>	<b>49</b>

## BIJLAGEN

Bijlage I. Uitvoeringsprogramma Milieubeleidsplan

## **VOORWOORD**

Wethouder milieu

## **SAMENVATTING**

De gemeente Wormerland heeft in samenwerking met Milieudienst Waterland een nieuw meerjaren milieubeleidsplan voorbereid. In dit milieubeleidsplan is, voor de periode 2010-2014, het gemeentelijk milieubeleid opgesteld en vertaald in concrete doelstellingen. Er is gekozen voor een integrale "omgevingsgerichte" aanpak met drie thema's. Milieu is tegenwoordig niet meer een op zich zelf staand iets maar heeft invloed of hangt samen met praktisch alle taakvelden binnen een gemeente. De drie thema's zijn wonen, werken en recreëren. Binnen deze thema's worden diverse onderwerpen aangesneden zoals de voorbeeldfunctie gemeentelijke organisatie, stimuleringsbeleid duurzame ontwikkeling, het nieuwe wonen, leefomgevingskwaliteit, natuur en biodiversiteit, externe veiligheid, bodem, luchtkwaliteit, geluidhinder en milieuvergunningen en handhaving.

Het integraal beeld van de milieuproblematiek is dat dit complex is en dat de gemeente en de regio vaak zwaar belast zijn of dat er een spanningsveld aanwezig is tussen deze drie thema's. Om de leefbaarheid in de gemeente nu en in de toekomst te garanderen, is een extra impuls op het gebied van duurzame ontwikkeling noodzakelijk. Hiervoor wordt in het bijgevoegde uitvoeringsprogramma een concreet voorstel gedaan.

## **1 INLEIDING**

### **1.1 Aanleiding**

De Wet milieubeheer biedt op gemeentelijk niveau de mogelijkheid tot het facultatief vaststellen van een milieubeleidsplan (art. 4.16). Hierin worden de hoofdzaken opgenomen van het door de gemeenteraad dan wel burgemeester en wethouders te voeren milieubeleid. Met dit beleid geeft de gemeente haar ambities aan die zij in de looptijd van het beleidsplan wensen te behalen.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wormerland heeft aangegeven om tot een gedragen milieubeleid te komen voor de periode 2010 – 2014.

#### **Uitgangspunten:**

De gemeente heeft hiertoe een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- Een breed gedragen milieubeleidsplan;
- Concreet en lokaalgericht;
- Een heldere prioriteitstelling en afbakening;
- Integratie van milieuaspecten in andere gemeentelijke taakvelden;
- Een sterke nadruk op verbetering van de leefomgeving (omgevingsplan)

### **1.2 Achtergrond**

Bij de voorbereiding en uitwerking van het milieubeleidsplan (MBP) is nauw samengewerkt met diverse afdelingen binnen de gemeente Wormerland. Hierin zaten vertegenwoordigers van verschillende betrokken afdelingen, die vanuit hun expertise hebben meegedacht en aangevuld. Het milieubeleidsplan maakt hierdoor een slag naar integratie met andere beleidsvelden en kan hierdoor worden aangemerkt als een verbreed milieubeleidplan, een opzet naar een omgevingsplan.

Het milieubeleidsplan geeft inzicht in wat er in Wormerland op milieugebied speelt, geeft het standpunt van de gemeente weer over een aantal kwesties die al langere tijd voorlagen en legt de basis voor het stellen van prioriteiten en het verdelen van middelen binnen het milieubeleid voor de komende vier jaar.

Tijdens de voorronde raad van 16 juni 2009 is er een toelichting gegeven op het nieuwe beleidsplan voor de jaren 2010-2014. Verhoging en de borging van de kwaliteit van wonen, werken en recreëren staan hierbij centraal.

Gedurende een aantal dagen in september 2009 zijn er in totaal 9 sleutelfiguren/afdelingen geïnterviewd.

### **1.3 Ambities / prioriteiten**

Tijdens de voorronde raad van 16 juni 2009 hebben medewerkers van de milieudienst Waterland een presentatie gegeven over de diverse onderwerpen die in het milieubeleidsplan behandeld zullen worden. Tijdens de presentatie is met de vertegenwoordigers van de gemeenteraad gediscussieerd over de diverse onderwerpen.

De vertegenwoordigers van de gemeenteraad in Wormerland hebben op basis van een korte toelichting punten gegeven aan één of meerdere aspecten die zij belangrijk vinden. De raad heeft hiermee zijn ambitie uitgesproken en daarmee de kaders bepaald. In het omgevingsplan zal geprobeerd worden deze prioriteitstelling mee te nemen. Onderwerpen die belangrijk gevonden werden waren met name klimaat en duurzaamheid, groen en water en de leefbaarheid van Wormerland.

De gemeente Wormerland kenmerkt zich vooral door daadkracht. Er wordt binnen de gemeente veel gedaan ook op het gebied van duurzaamheid en milieu. Een voorbeeld hiervan is zongericht verkavelen, de ontwikkeling van ecologische oevers en diverse natuur- en milieu-educatie projecten. De gemeente Wormerland wil zijn duurzame ambities vooral met beide benen op de grond uitvoeren. De rode draad binnen de gemeente Wormerland is dat er weinig kaders aanwezig zijn waardoor uitgangspunten niet helder zijn. Een bredere benadering richting andere beleidsvelden dan milieu vindt dan ook maar sporadisch plaats. Hierdoor worden resultaten vaak niet zichtbaar en zijn de doelen op duurzaamheid en milieu niet concreet.

### **1.4 Doelstellingen**

- Het plan vormt een koppeling met overige beleids- en werkterreinen (denk aan ruimtelijke ordening) en bevordert doeltreffendheid, efficiëntie en onderlinge samenhang.
- Het plan is uitgangspunt in de samenwerking op milieugebied met de omliggende gemeenten.
- Het plan vormt het kader voor de uitvoering van milieutaken.
- Het plan maakt aan externe partijen duidelijk wat zij van de gemeente Wormerland kunnen verwachten op het gebied van milieubeleid en hoe zij hierop hun beslissingen/handelingen kunnen afstemmen.

#### *Afbakening*

Milieu is een breed thema. In dit milieubeleidsplan is ervoor gekozen een zo volledig mogelijk overzicht te schetsen van de wet- en regelgeving en het gemeentelijke beleid dat raakt aan het milieubeleid.

#### *Randvoorwaarden*

Voorafgaand aan het opstellen van dit plan is een verkenning uitgevoerd naar de globale probleemstelling en het ambtelijke draagvlak. Op basis daarvan zijn de randvoorwaarden voor het milieubeleidsplan verder uitgewerkt, een milieubeleidsplan moet tenslotte:

- praktisch en uitvoerbaar zijn;
- een integrale aanpak kennen (onder meer door een aanzet voor gebiedsgericht beleid);
- doelstellingen hebben die duidelijk, haalbaar, realistisch en controleerbaar zijn;
- voldoende draagvlak hebben, zowel intern als extern;
- doelstellingen kennen waarvan de voortgang wordt bewaakt (monitoring).

Uitgangspunt is dat het plan in eerste instantie budgetneutraal kan worden uitgevoerd en bijdraagt aan een efficiënte inzet van mensen en middelen door duidelijke keuzen te maken in inhoudelijke speerpunten. Tevens zijn, met een lagere prioriteit, maatregelen opgenomen die een stapje verder gaan en kunnen worden gerealiseerd wanneer er meer financiële ruimte beschikbaar komt.

In het jaarlijks door de milieudienst Waterland op te stellen Milieuwerkprogramma kan dit verder worden uitgewerkt.

#### *Integrale aanpak*

Het landelijk beleid, zoals de interimwet stad en milieubenadering, stuurt steeds meer aan op een integrale benadering van de milieuproblematiek, met als doel een verdere verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit. Het gaat daarbij dus niet alleen om een integrale aanpak van de milieucompartimenten door de sector milieu, maar ook om veiligheid en gezondheid en om een integrale benadering vanuit alle betrokken gemeentelijke disciplines, zodat men vanaf het eerste moment betrokken is bij de planontwikkeling en een ieder zich bewust is van elkaars belangen en prioriteiten en alle partijen streven naar een evenwichtige belangenafweging. Niet toetsen achteraf, maar actief meedenken en sturen voordat de kaarten zijn geschud.

Bij stedelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld het opstellen van bestemmingsplannen en het uitwerken van bouwplannen, worden de belangen ingebracht via de betreffende projectgroepen. Milieu is daarin één van de aandachtspunten. Daarbij gaat het voor milieu voor een deel om randvoorwaarden, vanwege wettelijke normen of eerder vastgesteld beleid, en voor het overige om ambities, als het benutten van kansen, het verbeteren van situaties en voorbeeldprojecten.

Ook voor de handhaving wordt gestreefd naar afstemming, ook vooruitlopend op de Omgevingsvergunning, waarin gecoördineerde handhaving een van de uitgangspunten is.

Milieu en gezondheid hebben veel met elkaar te maken. Milieubeleid is gericht op het beschermen van de kwaliteit van de leefomgeving (lucht, water, bodem). De kwaliteit van de leefomgeving heeft veel invloed op de volksgezondheid. Het is daarom goed ook te kijken naar de acties die vanuit milieu en gezondheid gezamenlijk kunnen worden ondernomen om de omgevingskwaliteit in Wormerland te verbeteren.

## **1.5 Leeswijzer**

Hoofdstuk 2 Een schets van de ontwikkelingen in het milieubeleid op mondiaal, Europees, nationaal en gemeentelijk niveau.

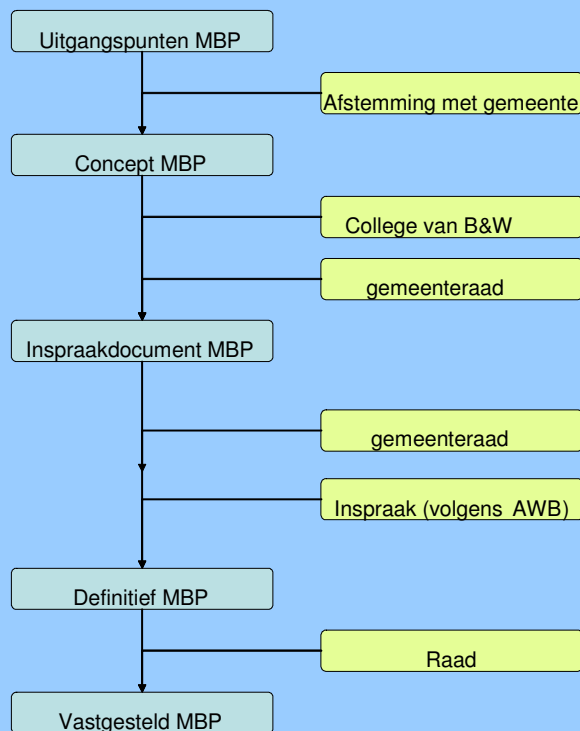
Hoofdstuk 3 De kwaliteit van Wonen

- Hoofdstuk 4 De kwaliteit van Werken
- Hoofdstuk 5 De kwaliteit van recreëren

## 1.6 Totstandkoming

*In dit schema is weergegeven hoe het milieubeleidsplan (MBP) tot stand is gekomen.*

Het opstellen van het Milieubeleidsplan vindt plaats op basis van paragraaf 4.6 van de Wet milieubeheer. Uitgangspunten zijn voorgelegd aan de gemeente Wormerland. Het concept is voorgelegd aan het College van B&W en de ambtelijke organisatie. Dit heeft geleid tot een voorstel voor het milieubeleidsplan dat besproken is de gemeenteraad. Vervolgens heeft het plan van .. tot .. en van .. tot .. november ter inzage gelegen. Op grond van de afdeling 3.4. van de Algemene Wet bestuursrecht en de gemeentelijke inspraakverordening is een ieder in voornoemde periode in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze op de inhoud van het MBP schriftelijk en/of mondeling kenbaar te maken.



## 2 OVER DE GRENZEN VAN DE GEMEENTE WORMERLAND

### 2.1 Inleiding

Het is een open deur: milieubeleid gaat over grenzen heen. Voor er gefocust wordt op de gemeente Wormerland, is het van belang eerst een beeld te schetsen van de mondiale, Europese en Nederlandse ontwikkelingen op het gebied van milieubeleid.

## 2.2 Ontwikkelingen van milieubeleid en -regelgeving

### 2.2.1 Mondiaal

De wereldvoorraden zijn niet onuitputtelijk. Dat hoeft geen probleem te zijn, zolang we zorgvuldig consumeren en nadenken over (innovatieve) alternatieven. Hoe Nederland zich qua consumptie verhoudt tot andere landen in de wereld, is goed af te lezen aan de mondiale voetafdruk (zie informatiekader).

Internationaal houdt men zich steeds meer bezig met de vraag of de mens het klimaat beïnvloedt, o.a. door de uitstoot van broeikasgassen. Wereldwijd groeit het besef dat er internationale milieuakkoorden nodig zijn. De internationale verdragen (bijvoorbeeld het Kyoto-protocol) winnen aan belang. De afdwingbaarheid van deze internationale regelgeving is tot op heden nog beperkt, maar toch bakent ze steeds meer de grenzen af van de milieubeleidsruimte in Nederland.

#### Mondiale voetafdruk

Iedere persoon gebruikt een gedeelte van de ruimte op aarde. Hoeveel ruimte hangt af van iemands consumptie. Met behulp van de Mondiale Voetafdruk zijn we in staat om aan te geven hoeveel oppervlakte aarde per persoon dat is.

#### Mondiale Voetafdruk van de gemiddelde inwoner in:

Noord-Amerika	9,5 hectare
Nederland	4,7 hectare
Turkije	2,0 hectare
Eerlijk Aarde-aandeel*	1,8 hectare
Nigeria	1,7 hectare
India	0,8 hectare

\* Als alle bruikbare ruimte op aarde verdeeld wordt over alle mensen en we geven de natuur voldoende ruimte om te overleven, dan heeft elke bewoner gemiddeld recht op 1,8 hectare.

Voor meer informatie zie [www.voetenbank.nl](http://www.voetenbank.nl)



### 2.2.2 Europa

De Europese Unie heeft rechtstreeks invloed op het Nederlandse milieubeleid. De Europese Unie is voor Nederland het forum voor de formulering van wet- en regelgeving. Normen op het gebied van water, lucht en geluid worden steeds vaker in Europese richtlijnen opgenomen. Van de lidstaten wordt verwacht dat ze deze richtlijnen omzetten in eigen wetgeving. Voorbeelden hiervan staan in onderstaand kader. De lidstaten streven steeds naar een gezamenlijk standpunt om in te brengen op internationale milieuconferenties.

### 2.2.3 Nederland

Het Nederlandse beleid wordt beïnvloed door de geschetste internationale ontwikkelingen. De Nederlandse klimaatdoelstellingen zijn vertaald in het nationale coalitieakkoord van februari 2007.

De Rijksoverheid streeft naar:

- energiebesparing van 2% per jaar
- in 2020 een verhoging met 20% van het aandeel duurzame energie
- in 2020 een vermindering van 30% van de uitstoot van broeikasgassen (t.o.v. 1990)

#### Doorwerking van EU normen naar Nederlands beleid/wetgeving

De Europese richtlijn	heeft de volgende gevolgen	op Nederlands beleid/wetgeving
Richtlijn Luchtkwaliteit	Nieuwe normen voor bouwen	Wet Luchtkwaliteit
Richtlijn Omgevingslawaaai	Aanpassingen in de wet	Wet geluidhinder
Habitat- en vogelrichtlijn	Aanpassingen in de wet	Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet

Binnen de Europese kaders en Richtlijnen heeft de nationale overheid de Toekomstagenda Milieu opgesteld. De Toekomstagenda is een kabinetsnota en moet het milieubeleid een vernieuwende impuls geven. Het is een agenda met concrete en haalbare oplossingen voor milieuproblemen in de samenleving.

### 2.2.4 Provincie Noord-Holland

De Provincie Noord-Holland heeft een nieuw milieubeleidsplan voor de periode 2009-2013 opgesteld. De keuzes van Gedeputeerde Staten voor dit milieubeleidsplan zijn gebaseerd op het Collegeprogramma *Krachtig, in balans (2007-2011)* en het nieuwe collegeprogramma *Kort en Krachtig (2009-2011)*.

Het milieubeleidsplan laat zien wat de provincie doet en gaat doen op het gebied van milieu. Alle milieuthema's komen daarbij aan bod: afval, bodem, externe veiligheid, geluid, geur, licht en donkerte, lucht en klimaat en energie. We beperken ons daarbij tot de hoofdlijnen. Voor een aantal thema's is al beleid. Zo zijn biodiversiteit, natuur en landschap uitgewerkt in het natuurbeleid van de provincie. Ook het thema water is niet opgenomen in dit nieuwe milieubeleidsplan, hiervoor is een apart provinciaal waterplan gemaakt.

De activiteiten van de Provincie in de komende vier jaar moeten er in ieder geval toe leiden dat eind 2013 overal in Noord-Holland de zogeheten basiskwaliteit is bereikt. De basiskwaliteit is vastgelegd in Europese en nationale milieunormen en regels en hangt samen met de functie van een gebied: wonen, werken of recreëren.

Daarbij heeft de provincie twee overkoepelende doelen gesteld:

1. het voorkomen van schade aan de menselijke gezondheid;
2. het stimuleren van duurzame ontwikkeling in Noord-Holland voor nu en in de toekomst, zonder afwenteling van de milieubelasting naar elders.

In het provinciaal milieubeleidsplan staan acht milieuthema's: afval, bodem, externe veiligheid, geluid, geur, licht en donkerte, lucht, klimaat en energie. Op al deze thema's gaat de provincie activiteiten uitvoeren om de gestelde doelen te halen. De keuze voor de activiteiten is gebaseerd op enerzijds de wettelijke taken, en anderzijds op de rol die de provincie kan spelen. Ook sluiten de activiteiten aan bij de doelen en de gesignaleerde trends en knelpunten. De omvang en aard van de activiteiten verschillen hierdoor per thema.

### 2.2.5 Wormerland

Als er gekeken wordt naar de prioriteiten in Wormerland zien wij dat met name natuur & groen en klimaat & duurzaamheid als belangrijke onderwerpen worden aangegeven binnen de gemeente.

Voor klimaatbeleid zijn een aantal onderwerpen en doelstellingen afgesproken tot en met 2012 voortvloeiende uit afspraken tussen de gemeente, het rijk en de provincie. Deze afspraken maken een integraal deel uit van dit milieubeleidsplan.

De afspraken zijn geschetst in mei 2008 in de korte gemeentelijke perspectiefnota klimaat. Daarin is met name de ontwikkeling van het beleid van het rijk, de provincie en de initiatieven van brancheorganisaties benoemd. De afspraken komen voort uit, en hebben een bestuurlijke basis in de

- beleidskader "*Samen aan de slag*" van het huidige kabinet,
- "*Verklaring van Texel*" van het VNG waarin gemeenten de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen van het kabinet onderschrijven,
- het werkprogramma "*schoon en zuinig*" van ministerie van VROM en uiteindelijk in
- het klimaatakkoord tussen rijk en gemeenten 2007-2011.

Het Rijk biedt de gemeenten een financiële ondersteuning om de doelstellingen te bereiken die in deze beleidskaders, werkprogramma's en akkoorden zijn benoemd. Deze regeling is de Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (verder: SLOK). Deze regeling is te beschouwen als de opvolger van de subsidieregeling BANS klimaatconvenant en heeft een looptijd van vier jaar.

Provincie Noord-Holland ondersteunt de ambities. Gemeenten die de Klimaatafspraak met de provincie ondertekenen kunnen deelnemen aan projecten van het CO<sub>2</sub> servicepunt. De gemeente Wormerland heeft de klimaatafspraak ondertekend.

De gemeentelijke doelstellingen van SLOK vallen binnen de afspraken in het klimaatakkoord tussen rijk en gemeenten.

Samenvatting van de gemeentelijke doelstellingen vanuit SLOK:

Gemeentelijke organisatie

- de gemeentelijke organisatie realiseert een energiebesparing van gemiddeld 2% per jaar

- Voor haar eigen nieuwbouw streeft de gemeente naar een energetische kwaliteit die minimaal 20% beter is dan wettelijk is voorgeschreven (Energie Prestatie Coëfficiënt).

#### Wonen

- gemeente streeft naar een verbetering van de energetische kwaliteit van de bestaande woningvoorraad van 1% per jaar, uitgedrukt in het energielabel.
- Gemeente streeft voor nieuwbouw van woningen naar een energetische kwaliteit die minimaal 10% beter is dan wettelijk is voorgeschreven (Energie Prestatie Coëfficiënt).
- Intensivering van de toetsing, controle en handhaving bij nieuwbouw van woningen.

#### Werken

- gemeente streeft naar een verbetering van de energie-efficiëntie bij bedrijventerreinen van gemiddeld 2% per jaar (energiebesparing of opwekking van duurzame energie)
- Gemeente streeft voor nieuwbouw van utiliteit (kantoren e.d.) naar een energetische kwaliteit die minimaal 10% beter is dan wettelijk is voorgeschreven (Energie Prestatie Coëfficiënt).
- Intensivering van de toetsing, controle en handhaving bij nieuwbouw van utiliteit.
- Intensivering van de uitvoering van Wet milieubeheer voor bedrijven voor energiebesparing.

#### Duurzame energie

- 3 % Van de energie die binnen de gemeente-grenzen wordt gebruikt wordt duurzaam opgewekt en geleverd via grootschalige en/of collectieve opties: Wind, Biomassa, Waterkracht, Warmte/Koude-opslag

In het uitvoeringsprogramma zijn deze doelstellingen nader uitgewerkt in diverse projecten en subdoelstellingen. In het geval dat in het milieubeleidsplan hogere doelstellingen zijn opgenomen komen die in de plaats van de SLOK doelstellingen.

#### Duurzaamheid

Op dezelfde wijze als klimaatbeleid heeft het rijk afspraken gemaakt met de gemeenten over duurzaam inkopen. Ook deze doelstellingen (75% duurzaam inkopen in 2010, 100% in 2015) maken deel uit van dit milieubeleidsplan. Lokale en provinciale overheden worden op deze wijze samen met de rijksoverheid marktmaker voor duurzame producten en diensten. Dit wordt eveneens vanuit de Europese Unie met diverse ontwikkelingen gestimuleerd, gebaseerd op de herziene versie van de Europese Strategie voor duurzame ontwikkeling (aangenomen in juni 2006).

### **3 DE KWALITEIT VAN WONEN**

#### **Inleiding**

We hebben de ambitie om een hoge leefkwaliteit te realiseren voor alle bewoners van onze gemeente, met voldoende aanbod en kwaliteit van woningen, een aantrekkelijke woon- en werkomgeving en goed bereikbare voorzieningen zoals onderwijs en zorg. Voor een aantrekkelijke woonomgeving zijn de leefkwaliteit en de sociale infrastructuur van groot belang. De woonconsument wordt steeds kritischer onder invloed van de alsmaar toenemende welvaart. Bovendien wijzigt langzaam de vraag naar de soort, de kwaliteit en de hoeveelheid woningen, als gevolg van een sterke wijziging in de samenstelling van de bevolking door vergrijzing en, gewijzigde gezinssamenstelling.

De gemeente heeft de wettelijke taak om de belangen van het milieu en daarmee van de leefomgeving te beschermen. Daarom zien wij erop toe dat de kernwaarden op het gebied van lucht, geur, geluid, gezondheid en veiligheid worden gehandhaafd of verbeterd. Belangrijke instrumenten voor het gemeentelijke milieubeleid zijn de vergunningverlening en handhaving op grond van de Wet milieubeheer (Wm) en de toekomstige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Daarnaast voeren wij ook eigen beleid uit om de kwaliteit van het milieu en de leefomgeving te beschermen en te verbeteren.

Duurzaamheid en milieukwaliteit zijn voor ons kenmerken van ruimtelijke kwaliteit; het is prettiger wonen in een leefomgeving waar minder sprake is van geluidhinder, een betere luchtkwaliteit en een schone bodem aanwezig zijn, de natuur een kans krijgt en de bewoners een zuinige en gezonde woning hebben. Kwaliteit is niet gratis: inzetten op kwaliteit betekent dat je verder moet durven kijken dan de korte termijn en verantwoorde en soms doortastende keuzes moet maken.

Op een aantal milieugebieden werken we samen met omliggende gemeenten en waterschappen.

#### **3.1 Het nieuwe wonen**

##### *3.1.1 Inleiding*

Het nieuwe wonen is het wonen in een gezonde, duurzame en comfortabele woning in een groene en ontspannen woonomgeving. Het betekent meer dan het gebruik van verantwoorde materialen en spaarzaam omgaan met energie en water. De woonomgeving, natuur en gezondheid zijn er ook onderdeel van. Maar ook het binnenmilieu van een woning heeft invloed op de gezondheid van de bewoners. Projectontwikkelaars en woningcorporaties hebben een rol in het nieuwe wonen. Zij dragen zorg voor de financiële realisatiemogelijkheden van bouwprojecten en/of onderhoud en beheer. Maar ook de gemeente heeft een rol, die van stimulator en controleur.

Bij het nieuwe wonen wordt onderscheid gemaakt in:

- 1) Ontwerp en inrichting op stedenbouwkundig niveau
- 2) Bouw van nieuwe woningen
- 3) Herstructurering en renovatie van bestaande woningen

##### *3.1.2 Stedenbouwkundig niveau*

###### *Situatieschets*

Bij de inrichting van een nieuwe wijk kan op stedenbouwkundig niveau al de eerste milieuwinst worden geboekt. Als de verkaveling zo is dat de toekomstige woningen goed kunnen profiteren van

de inval van het zonlicht, dan wordt al energie bespaard. In de regio is duurzame inrichting van ontwikkellocaties nog niet vanzelfsprekend. Kansen voor duurzame ontwikkeling kunnen vooral worden benut door het werken met gemotiveerde en milieuvriendelijke architecten en projectontwikkelaars. Meer kansen worden gecreëerd door het maken van visies op het gebied van energie en duurzaamheid, of toepassing van instrumenten hiervoor.

#### *Ambities*

Bij bouwprojecten werkt de gemeente alleen met architecten en projectontwikkelaars die op een milieuvriendelijke wijze willen bouwen. De gemeente faciliteert de ontwerpers en architecten zodat zij objectief kunnen bepalen of de woningen voldoen aan de uitgangspunten van duurzame kwaliteit. Op stedenbouwkundig niveau zullen voor ieder bouwplan van 100 of meer woningen, de mogelijkheden voor duurzaam ontwerp en ontwikkeling worden bekeken. Een eerste mogelijkheid daarvoor doet zich voor bij woningbouwlocatie 'De Zaandriehoek'. Ontwerp en ontwikkeling vallen echter buiten de planperiode van dit plan. Daarvoor kan als instrument Duurzaamheids Prestatie op Locatie (DPL) of een gelijkwaardig instrument, in overleg met de gemeente Wormerland, worden toegepast. Specifiek wordt gekeken naar kansen voor energiebesparing. Bij bouwplannen van 30 of meer woningen wordt door de ontwikkelende partij, in overleg met de gemeente Wormerland, een energievisie op stedenbouwkundig niveau opgesteld. De energievisie doet voorstellen voor realistische energieconcepten en geeft aan welke stappen ondernomen moeten worden voor de realisatie van de concepten. Het vergelijkt verschillende mogelijkheden en geeft voor een locatie de gewenste energie-efficiënte en (duurzame) energie-opties aan en toetst deze op beleidsmatige en financiële uitgangspunten. Op basis van de energievisie neemt de gemeente beslissingen over bijvoorbeeld de eisen die worden gesteld aan de energie-infrastructuur (zongericht verkavelen) en aan de gebouwgebonden maatregelen. Voor de uiteindelijke realisatie van de plannen is het noodzakelijk dat de energievisie breed gedragen wordt. Het uitgangspunt van deze energievisie is dat van 2010 klimaatneutraal gebouwd moet worden.

Belangrijk bij het uitvoeren van de gemeentelijk ambities op het gebied van duurzaam bouwen is de aanwezigheid van deskundigheid bij het beoordelen van de plannen. Binnen het gemeentelijk apparaat moet voldoende kennis aanwezig zijn om DuBo aspecten te kunnen toetsen.

#### *Doelstellingen Stedenbouw*

<b>CODE</b>	<b>DOELSTELLING</b>
	Bij ieder bouwplan van 30 woningen of meer, stelt de ontwikkelende partij in overleg met de gemeente Wormerland, een energievisie op stedenbouwkundig niveau op. Het uitgangspunt van de energievisie is klimaatneutraal bouwen. (2010-2014)
	Investeren in kennisontwikkeling voor de eigen organisatie voor het toetsen van duurzaam bouwen aspecten (2010-2014)

### *3.1.3 Bouwkundig niveau nieuwe woningen*

#### *Situatieschets*

Om duurzaam bouwen effectief te realiseren, kunnen twee instrumenten worden ingezet: een afdwingbare projectovereenkomst tussen gemeente en ontwikkelaar en het instrument GPR gebouw. GPR gebouw zet ontwerpgegevens van een gebouw om naar prestaties op het gebied van kwaliteit en duurzaamheid. GPR gebouw kent de volgende thema's: energie, milieu, gezondheid,

gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. De prestaties worden per thema omgezet in rapportcijfers. Deze cijfers worden getoetst aan de van te voren afgesproken ambities (in rapportcijfers). Naast de noodzaak voor een vernieuwd instrumentarium is het ook noodzakelijk om een verdergaand ambitieniveau dan het wettelijk vastgestelde niveau te realiseren. Anders wordt er, met name op het gebied de uitstoot van broeikasgassen, te weinig milieuwinst geboekt.

#### *Ambities*

De gemeente wil dat er meer duurzaam wordt gebouwd op haar grondgebied. Dat geldt zowel voor woningen, scholen als kantoren. Om deze ambitie voor woningbouw te realiseren wordt voor ieder project van 30 of meer nieuw te bouwen woningen een overeenkomst tussen gemeente en ontwikkelende partijen getekend. Hierin staat dat zij voor hun project een gedefinieerde ambitie van minimaal gemiddeld een 8, volgens het instrument GPR gebouw, zullen realiseren. Bij kansrijke projecten worden projectgebonden ambities geïntroduceerd. Bij projectgebonden ambities is rekening gehouden met locatiespecifieke omstandigheden, de exploitatie en eigendomsverhoudingen. Bij de projectgebonden ambities hebben de thema's energie en gezondheid prioriteit. Energie is belangrijk vanwege het gebruik van eindige grondstoffen voor de opwerking en de almaar stijgende kosten. Maatregelen op dit gebied betreffen onder andere: ventilatie, verwarming en daglichttoetreding. Voor een kansrijke toepassing van het instrument is het van belang dat dit in een vroegtijdig stadium van ontwerp wordt toegepast. Bij toetsing achteraf van het ontwerp met GPR-gebouw zijn de kansen op een echt duurzaam ontwerp al gepasseerd en kunnen alleen nog aanvullende (en dus kostenverhogende) maatregelen worden toegepast. Van de zijde van de gemeente vraagt dat om een vroegtijdige toetsing aan de streefcijfers zodat aanpassingen nog in de feitelijke ontwerpfase kunnen worden aangebracht.

Om de drempel tot duurzaam bouwen te verlagen kan worden gedacht aan het verstrekken van korting op de bouwleges als voldaan wordt aan de gemiddelde score van 8 op basis van de tool GPR-gebouw.

#### *Doelstellingen nieuwbouw*

<b>CODE</b>	<b>DOELSTELLING</b>
	Voor alle nieuwbouwplannen zijn ambities opgesteld op basis van de tool GPR-gebouw. Het ambitieniveau hiervoor bedraagt minimaal gemiddeld een 8 (2010-2014). Dit geldt voor woningen, scholen en kantoren.
	Projectontwikkelende partijen ondertekenen een projectverklaring voor alle nieuwbouwprojecten groter dan 30 woningen. Hierdoor committeert men zich aan de duurzaamheidsambitie van een 8 volgens GPR-gebouw. Bij deze duurzaamheidsambities ligt de nadruk op energiebesparing en gezondheid (2010-2014)
	Mogelijkheden inventariseren om korting te geven op bouwleges indien voldaan wordt aan de gemiddelde score van 8 op basis van de tool GPR-gebouw. (bijvoorbeeld 50% korting bij GPR score 8, 75% korting bij GPR score 10)

#### *3.1.4 Bestaande woningen: herstructurering en renovatie*

##### *Situatieschets*

Oudere woningen vormen het merendeel van de woningen in Nederland. Volgens het Sociaal Planbureau was 52% van de woningen in 2002 in particulier bezit. Een groot deel van de bestaande woningen is gebouwd in perioden, dat duurzaamheid geen onderwerp was. Zo is er lang gebouwd zonder goede isolatie. Om dat probleem serieus aan te kunnen pakken is vanaf 1 januari 2007 de "Europese richtlijn inzake energieprestaties voor gebouwen" van kracht. Hierdoor wordt het verplicht om bij de verkoop van woningen, uitvoering van renovatiewerkzaamheden en verhuur energieonderzoek uit te voeren. Bij de bestaande woningvoorraad liggen vooral kansen op het gebied van energiebesparing, wooncomfort en gezondheid. Deze kansen kunnen vooral worden benut tijdens renovatie van deze woningen en herstructurering van bestaande woonwijken. Om deze kansen te kunnen benutten is medewerking van de gemeente en woningbouwcorporaties van belang. Woningbouwcorporaties hebben een belangrijke sociale rol. Zij kunnen de energiekosten van huurders met een smalle beurs verlagen, door het verzorgen van energiebesparende maatregelen in huurwoningen. Hierbij komt dat woningbouwcorporaties vaak een groot deel van de bestaande woningvoorraad beheren. Bij de eerdere uitvoering van energiebesparend beleid volgens het Gemeentelijke Energie Aanpak (GEA) zijn afspraken gemaakt met lokale woningbouwverenigingen. Deze afspraken hebben echter niet geleid tot concrete maatregelen en zijn blijven steken in intenties. De concrete vertaling van de intenties naar praktische aanpassingen is in die periode niet van grond gekomen. In plaats daarvan zullen nu structurele afspraken gemaakt worden over energiebesparing in de bestaande bouw in het kader van het Convenant Energiebesparing Corporatiesector. Woningcorporaties gaan samen met hun huurders en ondersteund door het Rijk aan de slag om een aantal ambitieuze doelstellingen voor energiebesparing te realiseren. Uitgangspunt is dat energiebesparende maatregelen tot lagere woonlasten voor de huurders leiden.

#### *Ambities*

##### *Gemeenten en corporaties*

De energiebesparingmogelijkheden in bestaande woningbouw worden ten volle benut. Hiervoor worden structurele afspraken over energiebesparing tussen gemeente en de woningcorporaties gemaakt. Te beginnen bij de herstructurering van de Molenbuurt.

##### *Particulieren*

Particulieren in de gemeente kennen de energiebesparingmogelijkheden voor hun huis. De gemeente gaat de mogelijkheden om de bewoners daar actiever over voor te lichten bekijken. Concreet valt te denken aan het oprichten van een fonds voor gemeentelijke leningen bestemd voor eigenaar-bewoners van bestaande woningen voor verbetering van de energetische kwaliteit en een aantal andere aspecten die de duurzaamheid verhogen.

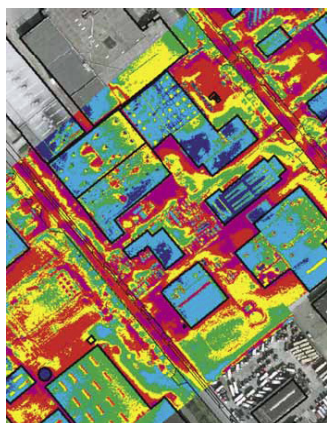
##### *Thermografisch dak onderzoek*

Met een infraroodcamera wordt tijdens een vlucht boven de gemeente de temperatuur van de dakoppervlakken bepaald. Die opnamen worden bewerkt en op de beelden is direct zichtbaar welke daken weinig of veel warmte verliezen. De resultaten van de dakscans kunnen worden ingezet om daken beter te isoleren en energieverlies tegen te gaan.

Naar schatting gaat bij gebouwen 30% van de warmte verloren via het dak. Een eigenaar van een groot aantal gebouwen zal met behulp van dakscans prioriteiten kunnen stellen als het gaat om de renovatie van zijn bezit. Zo kan blijken dat het ene complex wel geïsoleerd moet worden terwijl een ander complex juist goed geïsoleerd is. Maar ook op het dak van één gebouw worden verschillen zichtbaar. Door beelden te maken in een hoge resolutie kunnen zwakke plekken tot in detail worden blootgelegd. Zelfs koudebruggen zijn zichtbaar. De gebouwbeheerder kan er voor kiezen alleen de

probleemvelden op het dak aan te pakken (in plaats van het gehele dak). Daarmee bespaart hij niet alleen geld; doordat hij op materiaal bespaart, levert hij ook een bijdrage aan het milieu.

Het uitvoeren van thermografiebeelden op grote schaal is nieuw in Nederland. In Frankrijk wordt gebouwthermografie al langer ingezet, vooral om burgers bewust te maken van het belang van goede gebouwisolatie. In sommige gemeenten worden eenvoudige websites gebouwd om de beelden voor iedereen ter beschikking te stellen. Andere richten een tijdelijke helpdesk in om burgers meer informatie te geven over hun eigen huis en over de isolatiemogelijkheden van hun woning. Het is ook mogelijk huiseigenaren gericht aan te schrijven om op die manier de mogelijkheden van isolatie en subsidie kenbaar te maken.



*Combinatie luchtfoto, kadastrale kaart en geclassificeerde meting*

#### *Doelstellingen bestaande woningen*

<b>CODE</b>	<b>DOELSTELLING</b>
	Gemeente en woningbouwcorporatie(s) maken structurele afspraken om energiebesparing in de bestaande woningvoorraad te realiseren. Te beginnen bij de herstructurering Molenbuurt (2010)
	Eens in de 2 jaar organiseert de gemeente een campagne of actie, om particuliere woningbezitters voor te lichten op het gebied van mogelijkheden van energiebesparing in bestaande woningen. Bijvoorbeeld een energiemarkt (2010)
	Thermografisch onderzoek uitvoeren. Gerichte actie ondernemen richting burgers om bewustzijn te vergroten van het belang van goede gebouwisolatie. Voor isolatie subsidie beschikbaar stellen vanuit de gemeente.(2010-2012)
	Oprichten en in werking stellen van een gemeentelijke fonds voor leningen aan eigenaar-bewoners van bestaande woningen voor verbetering van de energetische kwaliteit en verhoging van de duurzaamheid van bestaande woningen.

### 3.1.5 Zonne-energie

De zon is een onuitputtelijke bron van schone energie. Zonne-energie kan gebruikt om elektriciteit op te wekken, om te verwarmen en zelfs om te koelen. De totale wereldwijde energiebehoefte van mensen kan vele malen opgewekt worden door gebruik te maken van de zon. Ook in Nederland kunnen we met zonnepanelen driekwart van ons elektriciteitsverbruik opwekken.

Zonnecellen zetten licht om in elektriciteit. Dit heet fotovoltaïsche omzetting (zonnepanelen worden meestal PV genoemd naar het Engelse Photo-Voltaic). Er is geen volle zon nodig om zonnepanelen te laten werken, ook met gewoon daglicht kunnen ze elektriciteit opwekken.

Zonnepanelen zijn bij uitstek geschikt om stroom op te wekken in afgelegen gebieden zonder elektriciteitsnet. Dan wordt de stroom overdag opgeslagen in accu's zodat je ook 's avonds met de stroom het licht aan kan doen.

Gekoppeld aan het elektriciteitsnet kunnen zonnepanelen bij veel zon stroom terugleveren aan het elektriciteitsnet. In Nederland levert een netgekoppeld systeem van 4m<sup>2</sup> ongeveer 10% van het gemiddelde elektriciteitsverbruik van een huishouden.

Bevordering van het gebruik van zonne-energie systemen met een subsidieregeling alleen is niet genoeg. De gemeente wil ook het goede voorbeeld geven. Burgers én ondernemers met bouwplannen kunnen een systeem op het gemeentehuis in werking zien. De gemeente heeft namelijk een installatie van zonnepanelen geïnstalleerd op het gebouw.

Wat wil het kabinet? Het kabinet wil van Nederland een van de schoonste en zuinigste energielanden in Europa maken. Het kabinet wil de energie-efficiency van 1% naar 2% per jaar brengen en het aandeel duurzame energie tot 20% in 2020 verhogen. Dit alles binnen het streven om de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met 30% terug te brengen ten opzichte van 1990.

#### *Ambities*

Wormerland wil in de periode 2008 t/m 2010 aantoonbare resultaten geboekt hebben op het gebied van energiebesparing en duurzame energie. Uitgangspunt daarbij is de Trias energetica. In volgorde van belangrijkheid:

1. de mogelijkheden van energiebesparing optimaal benutten;
2. zoveel mogelijk duurzaam opgewekte energie verbruiken;
3. op een efficiënte wijze gebruik maken van fossiele brandstoffen.

#### *Doelstellingen zonne-energie*

CODE	DOELSTELLING
	Wormerland ondersteunt burgers, instellingen en bedrijven bij het toepassen van duurzame energie.
	Wormerland realiseert uiterlijk in het jaar 2014 tenminste één voorbeeldproject voor de opwekking van duurzame energie.

## 3.2 Bodemkwaliteit

De kwaliteit van de bodem komt steeds meer onder druk te staan, onder invloed van landbouw, industrie en verstedelijking. De bodemkwaliteit kan worden aangetast, bijvoorbeeld door verlies van organisch materiaal, verzilting, verzuring, verdroging, verdichting, wijzigingen in het microreliëf, profielafbraak en verminderde diversiteit van bodemfauna en -flora.

We lopen steeds meer aan tegen de technische grenzen van de 'maakbaarheid' van de bodem. Het Rijk geeft aan dat we beslissingen over boven- en ondergronds ruimtegebruik moeten baseren op een beoordeling van de bodem. Wij houden daarom bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening met de kwaliteit en eigenschappen van de bodem en laten bodemaspecten in een vroeg stadium meewegen bij de ruimtelijke inrichting van gebieden.

In het NMP 4 is opgenomen dat de werkvoorraad van de bodemsaneringoperatie in Nederland in kaart moet worden gebracht. In 2030 moet voor bodem de stabiele eindsituatie zijn bereikt. Dit betekent dat alle bodemverontreiniging beheersbaar moet zijn. VROM stelt tot 2030 budget beschikbaar om bodemverontreiniging aan te pakken. In dit kader is het zogenaamde Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) door het rijk in het leven geroepen. Na 2030 moet de gemeente of de markt alles zelf betalen.

Met behulp van het bodeminformatiesysteem is in 2007 een BodemKwaliteitsKaart (BKK) met BodemBeheerPlan (BBP) opgesteld. Deze zijn door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. De BKK vormt de basis voor de beheersing van de bodemkwaliteit middels BBP en bodembeleid van de gemeente. Het BBP is gelijktijdig met de BKK opgesteld. Voor de uitvoering van alle bodemtaken is nog geen nieuw bodembeleidsplan vastgesteld. Binnenkort wordt gestart met het opstellen van een bodembeleidsplan. Het bodembeleidsplan betreft een bestuurlijk document: het geeft de bestuurder inzicht in het speelveld, de raakvlakken met andere thema's, de kansen en bedreigingen en het kan dienen als voorbereidingsdocument voor (strategische) keuzes. Zo laat het plan bijvoorbeeld zien wat de mogelijke gevolgen van sterk verontreinigde (bedrijfs-)terreinen op ruimtelijke ontwikkelingen. Stagneren deze verontreinigingen de ontwikkelingen of leveren deze juist kansen op als er op een andere wijze mee om wordt gegaan. Ook 'koude- en warmteopslag' en 'effecten van grondwaterverontreinigingen op de drinkwaterwinning' zijn thema's die in het bodembeleidsplan terugkomen.

Het project zal vanaf opdrachtverlening circa 9 maanden in beslag nemen. De planning is gebaseerd op afronding in mei 2010.

### Ambitie

De aanwezige schone bodem in Wormerland moet schoon blijven. Daarnaast is het van belang dat verontreinigde grond zo wordt beheerd dat de verontreiniging in de omgeving niet toeneemt. Eventueel aanwezige bodemverontreiniging mag niet leiden tot (humane) risico's.

### Doelstellingen

	De bodemkwaliteit en de functie die de bodem heeft worden op elkaar afgestemd. Schone grond moet schoon blijven, licht verontreinigde grond moet worden beheerd en ernstig verontreinigde grond waarbij actuele risico's zijn moet worden gesaneerd.
	De bodemkwaliteitskaarten en bodembeheersplannen worden voor het totale grondgebied van de gemeente Wormerland geoptimaliseerd. Op deze wijze kunnen grondstromen en het toepassen van grond in werken en projecten beter worden gereguleerd en beheerd. 2010 – 2014

### 3.3 Geluidhinder

Sinds het einde van de jaren zeventig vormt de Wet geluidhinder (Wgh) het juridische kader voor het Nederlandse geluidsbeleid. De Wgh bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidshinder door onder meer industrie, wegverkeer en spoorwegverkeer. De wet richt zich vooral op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving en bevat bijvoorbeeld normen voor de maximale geluidsbelasting op de gevel van een huis.

Op 1 januari 2007 is de nieuwe (gewijzigde) Wet geluidhinder in werking getreden. De wijziging van de wet is een gevolg van de modernisering instrumentarium geluidbeleid (MIGII), zoals deze op 14 juni 2005 door de tweede kamer is aanvaard.

Voornaamste wijziging is de decentralisatie van de bevoegdheid tot vaststelling hogere waarden naar Burgemeester en wethouders.

De inwoners van de gemeente Wormerland worden in toenemende mate geconfronteerd met hinder van weglawaai. Dit wordt (uiteraard) veroorzaakt door verkeer in de gemeente en de algemene toename van het aantal verkeersbewegingen.

Daarnaast spelen ook andere vormen van geluidhinder in de woonomgeving een rol. Geluidshinder als gevolg van horeca en ook meer incidentele hinder als gevolg van evenementen (zoals kermissen) zijn blijvende aandachtspunten in beleid. Normering van die vormen van geluid is geregeld in respectievelijk het Activiteitenbesluit en de evenementenvergunning. Het beleid daarin is dat hinder zoveel mogelijk wordt beperkt of voorkomen zonder teveel afbreuk te doen aan de aantrekkelijkheid en levendigheid van de betreffende activiteiten.

#### Ambitie

De ambitie is om de geluidhinder per saldo niet toe te laten nemen, en op een aantal plaatsen met een hoge verkeersintensiteit in de gemeente te laten afnemen. De primaire ambitie is om stille gebieden zo veel als mogelijk stil te houden en gebieden met een hoge geluidbelasting stiller te maken. Toename van de bestaande geluidhinder is ongewenst. Om geluidsoverlast van wegen te beperken kunnen diverse maatregelen worden genomen. Een goede mogelijkheid is het gebruik maken van geluidsreducerende asfalttypen als wegen worden onderhouden, aangelegd of gereconstrueerd.

#### Doelstellingen

CODE	DOELSTELLING
	In de leefomgeving vindt per saldo geen toename plaats van de geluidbelasting. Als peildatum wordt het jaar 2009 gehanteerd. (geheel planperiode)
	Er wordt indien van toepassing, gebruik gemaakt van geluidreducerende asfalttypen als wegen worden onderhouden, aangelegd of gereconstrueerd (gehele planperiode)

## 3.4 Luchtkwaliteit en geurhinder

### 3.4.1 Luchtkwaliteit

Grenswaarden voor de luchtkwaliteit worden in onze gemeente niet overschreden. Dat betekent niet dat er geen gezondheidseffecten te verwachten zijn. Zeker voor (ultra)fijnstof geldt dat alle concentraties in zekere mate bijdragen aan gezondheidseffecten. Het is daarom van belang dat de luchtkwaliteit zo goed mogelijk gewaarborgd blijft.

Door landelijke wetgeving is luchtkwaliteit een onderwerp dat actueel is binnen de gemeente. Overschrijding van de wettelijke luchtkwaliteitsnormen voor de verontreinigende stoffen fijn stof (PM10), stikstofdioxide (NO2), koolmonoxide (CO), zwavel, lood en benzeen is niet toegestaan. In de praktijk komen in Nederland met name overschrijdingen voor van de norm voor stikstofdioxide en fijn stof (PM10). Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat vooral de kleinste fractie fijn stof (PM 2,5) het grootste effect heeft op de gezondheid. In de nieuwe milieuvergunningen voor de grote industrie worden scherpe normen opgenomen ten aanzien van de uitstoot van fijn stof. In het kader van de Wet Luchtkwaliteit moet de gemeente jaarlijks verplicht een rapportage luchtkwaliteit opstellen.

### 3.4.2 Geurhinder

In de gemeente Wormerland is een aantal cacaooverwerkende bedrijven gevestigd. Van deze bedrijven kan geurhinder verwacht worden.

Het algemeen uitgangspunt van het geurbeleid is het zoveel mogelijk beperken van geurhinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Dit uitgangspunt vormt samen met het toepassen van Beste Beschikbare Technieken (BBT) de kern van het geurbeleid. Onderdeel van het geurbeleid is dat de lokale overheden de uiteindelijke lokale afweging moeten maken zodat zij rekening kunnen houden met alle relevante belangen om tot een duurzame kwaliteit van de leefomgeving te komen.

Het geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van BBT afgeleid;
- voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een bijzondere regeling vastgelegd;
- de mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

Het landelijk geurbeleid is opgenomen in de Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR).

Voor de cacaooverwerkende industrie geldt een bijzondere regeling op grond van NeR.

#### Ambitie

Dat de luchtkwaliteit in de gemeente Wormerland voldoet aan de normen die gesteld in de Wet luchtkwaliteit. Het verkeersbeleid zal er mede op gericht moeten zijn dat er geen knelpunten op dit gebied gaan ontstaan. Een optimale benutting van de schaarse ruimte vraagt om zorgvuldige afwegingen en zorg dat het aantal geurgehinderden niet toeneemt. Het uitvoeren van een telefonisch leefbaarheids onderzoek (TLO) zou in dit kader meer duidelijkheid kunnen verschaffen over de geurbeleving binnen de gemeente Wormerland

#### Doelstellingen

CODE	DOELSTELLING
	Voldoen aan de normen van het Wet luchtkwaliteit

	Deelnemen aan het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) (2010). Het programma betekent minder werk voor gemeenten. Gemeenten hoeven niet langer voor elk afzonderlijk project aan te tonen dat aan de grenswaarden wordt voldaan.
	Uitvoeren van de acties van het Regionaal Actieprogramma Luchtkwaliteit (2010) Door het uitvoeren van het acties van het Regionaal Actieprogramma Luchtkwaliteit zal de luchtkwaliteit in de regio op termijn verbeteren.
	Aantal geurgehinderde niet laten toenemen, mogelijkheden tot het uitvoeren van een telefonisch leefbaarheidsonderzoek (TLO) onderzoeken. (2010)

### 3.5 Veilig omgaan met gevaarlijke stoffen

Om onze gemeente veiliger te maken, hanteren wij het landelijke risicobeleid voor externe veiligheid. Dit betreft de externe veiligheidsrisico's van de productie, het transport, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) verplicht gemeenten en provincies bij het maken van bestemmingsplannen en het verlenen van milieuvergunningen rekening te houden met externe veiligheid. Dit betekent bijvoorbeeld dat woningen op een minimumafstand moeten staan van een bedrijf dat werkt met gevaarlijke stoffen.

Om dit soort risico's te beperken wordt binnen de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland uitvoering gegeven aan het Programma Uitvoering Externe Veiligheid II (kortweg PUEV II). Dit programma voorziet in een aantal projecten en loopt van 2006 tot 2010. Aangezien de gemeente Wormerland valt binnen de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland worden de projecten ook binnen de gemeente geïmplementeerd.

#### 3.5.1 Externe veiligheid

Bij het verlenen van milieuvergunningen en bij ons milieutoezicht houden we onder meer rekening met externe veiligheid. Daarbij letten wij op de risicobronnen, de omwonenden en in het bijzonder minder zelfredzame personen. Ook leggen we de koppeling tussen risiconormering, ruimtelijke ordening en rampenbestrijding. De externe veiligheid is een expliciet onderdeel van de actualisering van bestemmingsplannen. De gemeente is er alert op dat voldaan wordt aan de landelijke wetgeving ten aanzien van gevaarlijke stoffen.

##### Ambitie

De risico's waaraan burgers in hun leefomgeving worden blootgesteld door activiteiten met gevaarlijke stoffen, op het gebied van vervoer van gevaarlijke stoffen en gebruik van deze stoffen binnen inrichtingen, worden tot een minimum beperkt. De uitvoering van de wettelijke kaders op het gebied van de Wet milieubeheer en de wetgeving op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn voor de komende jaren een prioriteit. In het belang van rechtsgelijkheid en rechtsgelijkheid is het uitgangspunt te voldoen aan de landelijke regelgeving.

##### Doelstellingen

CODE	DOELSTELLING
	De risico's waaraan burgers in hun leefomgeving worden blootgesteld te

	beperken tot de wettelijk aanvaarde normen. Dit geldt voor activiteiten met gevaarlijke stoffen zowel op het gebied van vervoer als gebruik van deze stoffen binnen inrichtingen
	Het opstellen van een, bij voorkeur regionale, structuurvisie op het gebied van externe veiligheid (2010)
	Het up-to-date houden van de risicokaart

### 3.6 Doelmatig afvalbeheer

Het nationale afvalbeleid is vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP), waarbij het accent ligt op preventie en het beperken van milieubelasting. Een ander belangrijk doel van het LAP is nuttige toepassing van afval, zoals hergebruik en het gebruik van afvalstoffen als brandstof.

#### 3.6.1 Preventie en hergebruik afval

Het ontstaan van afval- en restproducten te voorkomen is natuurlijk het allerbeste. Inwoners van de gemeente kunnen het gebruik van batterijen beperken, milieuvriendelijke verf kopen en zoveel mogelijk letten op aanschaf van producten in glazen statiegeld verpakkingen in plaats van plastic. Echter, altijd zullen afval- en restproducten blijven ontstaan, hoe goed we ook ons best doen. Veel van deze producten kunnen hergebruikt worden of zijn beter te verwerken als ze apart ingezameld worden. Gescheiden inzameling is dan ook heel belangrijk.

##### Ambitie

De gemeente ambieert dat afval op een optimale, effectieve en efficiënte wijze wordt verwijderd. Hierbij dient de aanwezigheid van afval in de openbare ruimte te worden voorkomen. Het scheidingspercentage van het aangeboden afval kan echter altijd beter. In 2008 is een sorteerproef gehouden en daaruit bleek een scheidingspercentage van 49%. De doelstelling van de rijksoverheid is echter 60%. Om het de inwoners van de gemeente zo gemakkelijk mogelijk te maken hanteert de gemeente ruime openingstijden van het afvalbrenngstation en wordt papier en grofvuil op gezette tijden ingezameld. De wijze waarop afval wordt ingezameld zeker ook een bestuurlijke aangelegenheid. De keuzes die hierin gemaakt worden zijn niet alleen van invloed op de waardering van de burgers van de dienstverlening, maar kunnen anderzijds ook bijdragen aan een beter scheidingsgedrag en zodoende aan de afvalproblematiek en kostenbeheersing.

Nieuw binnen de planperiode is de gescheiden inzameling van plastic afval. Wormerland is de eerste van de 24 gemeenten binnen het gebied van de HVCinzameling waar plastic apart wordt verzameld. Het apart houden van plastic verpakkingsafval is goed voor het milieu. Het apart houden van plastic verpakkingsafval is goed voor het milieu. Door het apart houden, wordt het mogelijk het plastic verpakkingsafval te recyclen en er nieuwe producten van te maken. Bijvoorbeeld nieuwe plastic verpakkingen, maar ook fleecetruien, behuizing van gsm's en laptops, muis en toetsenbord, autodashboards, speelgoed, tennisballen en andere dingen. Een paar voorbeelden: van 55 gerecyclede plastic(PET) flessen kan een slaapzak worden gemaakt, van 27 PET-flessen een fleecetrui en van 4 PET-flessen een brooddoos.

Doordat we het plastic verpakkingsafval recyclen is het niet meer nodig om het samen met het restafval te verbranden. Dit scheelt weer CO2-uitstoot. Een bijkomend voordeel is dat de gewone vuilnisbak of minicontainer minder snel vol is. Landelijk wordt de gescheiden inzameling van plastic ondersteund via de voorlichtingscampagne "plastic heroes".

##### Doelstelling

<b>code</b>	<b>Doelstelling</b>
	De ruime openingstijden van het afvalbrenngstation continueren en waar mogelijk uitbereiden (2010 -2014)
	Ondergronds inzamelen van afval mogelijk maken (2010 – 2014)
	In samenwerking met HVC een campagne opzetten om het scheidingspercentage van het aangeboden afval verhogen tot boven de landelijke doelstelling van 60%.

### 3.7 Integraal waterbeheer

Integraal waterbeheer bekijkt het water als een systeem. Het heeft als doel het beheer van de waterhoeveelheden, van de waterkwaliteit en van het leven in en rond het water beter op elkaar af te stemmen. Met deze benadering zet de overheid de duurzame en blijvende aanpak van verontreiniging en teloorgang van de waterlopen, van uitputting van de grondwaterlagen, van verdroging en wateroverlast vooraan op de agenda.

De vraag naar het waarom van integraal waterbeheer hoeft niet meer gesteld te worden. Gezien de wateroverlast van de laatste tijd zal 'water' een grotere claim op de beschikbare ruimte leggen. Gemeenten en waterschappen maken steeds meer waterplannen en poldervisies. Daarbij spelen waterbodems, oevers, grond- en oppervlaktewater zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin, een belangrijke rol. Daarnaast zijn verschillende functies van belang: landbouw, wonen en natuur stellen ieder zijn eigen eisen aan het watersysteem.

Dat het klimaat verandert en dat dit gevolgen heeft voor Nederland is zeker. Eenvoudig gezegd komt het erop neer dat er rekening gehouden moet worden met hogere temperaturen en meer neerslag, vooral in de winter.

De gemeente is waterrijk. Dit is levert een mooie omgeving op, maar dit betekent ook een extra verantwoordelijkheid. Waterkwaliteit en -kwantiteit hebben een grote invloed op de gemeente. Het hoogheemraadschap zorgt voor het beheer hiervan, maar ook de gemeente heeft taken op dit vlak. Een goede inrichting en het beheer van het rioleringstelsel vormen hier voorbeelden van. Maar ook de inrichting van wateren en hun oevers betekent bijvoorbeeld of de natuur wel of geen een kans krijgt.

#### 3.7.1 Water in het dorp

Water voor een korte periode opslaan in het dorp is belangrijk. Dit voorkomt wateroverlast bij natte periodes en een tekort bij droge periodes. Het opslaan van water gebeurt in sloten, kanalen en vijvers, maar kan ook in eigen tuin.

Het regenwater kan opgevangen worden in een regenton door de regenpijp af te koppelen van het riool. Het regenwater uit de ton is te gebruiken voor het besproeien van planten, het wassen van ramen en het schrobben van de stoep. Op deze manier wordt het water via een andere weg naar het oppervlaktewater afgevoerd. Het regenwater wordt dus tijdelijk vastgehouden en vertraagd afgevoerd. Het organiseren van een regentonactie is daarom een goed instrument. Een regenton is goed voor het milieu en past in een duurzaam waterbeleid. Een dergelijke actie kan in samenwerking met het hoogheemraadschap worden opgezet.

#### Ambitie

Het beschermen, verbeteren, reguleren en instandhouden van de kwaliteit en de kwantiteit van het totale watersysteem op het gemeentelijk grondgebied. Inwoners van Wormerland bewust maken van het belang van waterberging

#### Doelstellingen

<b>code</b>	<b>Doelstelling</b>
	Bij ruimtelijk planvorming wordt altijd rekening gehouden met water
	Bij de aanleg van nieuwe wateren of de herinrichting en onderhoud van bestaande wateren wordt rekening gehouden met natuur door de aanleg van natuurlijke oevers te overwegen (2010 – 2014)
	Bij herinrichting van straten en plantsoenen, waar mogelijk klimaat bestendige bestrating/inrichting toepassen, om het afvloeien van regenwater te verminderen en het bufferend vermogen te vergoten.
	Regenton actie organiseren, inwoners van Wormerland tegen gereduceerd tarief een regenton aanbieden.

### **3.8** Natuur

Laag Holland' staat voor de regio tussen Amsterdam, Zaanstad, Alkmaar en Hoorn. Een gebied met waterrijke veenweiden en dieper gelegen droogmakerijen. Een pracht van een landschap, uniek in de wereld. Dat vond ook het kabinet. In 2004 kreeg de regio om die reden de status van nationaal landschap toebedeeld. Alleen gebieden met zeer bijzondere kwaliteiten op het gebied van landschap, natuur en recreatie komen hiervoor in aanmerking.

Wormerland is gelegen in de Laag Holland gebieden Veenweiden Midden en de Wijde Wormer Het landschap van Veenweiden Midden is buitengewoon waterrijk. De polders hebben smalle percelen en brede sloten. Er zijn veel bosjes, rietlanden en verspreide, wat rommelige bebouwing. Dit rustige, open land grenst aan de woonwijken en industrie van Zaanstad. Karakteristiek zijn de lintdorpen met groengeschilderde of zwartgeteerde houten woonhuizen. Ooit stonden in deze streek meer dan duizend molens, waarvan er nu nog een paar over zijn. Door al het water heeft de landbouw het hier moeilijk. Er zijn nog enkele "vaarboeren", die hun land per boot bereiken. Boeren beheren een groot deel van de natuurgebieden. De plantengroei is zeer gevarieerd en de Zaanstreek is een belangrijk vogelgebied

De Wijde Wormer is een droogmakerij, drooggelegd in de zeventiende eeuw. De Wijde Wormer is open en vlak, omgegeven door een hoge dijk met ringvaart. De graslanden hebben een herkenbare, symmetrische structuur. Bijzonder is het contrast van deze polder met het nabij gelegen veenweidegebied en de stad. De Wijde Wormer wordt doorsneden door de snelweg A7. De kwaliteit van landbouwgrond is goed voor veeteelt en akkerbouw. De Wormer is een uniek vogelgebied, met weide- en moerasvogels.

Het Wormer- en Jisperveld is een veenweidegebied. Het is een van de belangrijkste weidevogelgebieden in Nederland en vormt met zijn rijke flora en fauna een uniek natuur- en recreatiegebied. De waterkwaliteit in het Wormer- en Jisperveld is al jaren niet naar wens en gaat steeds verder achteruit. Daarom is in 2001 het project 'Wormer- en Jisperwater' gestart.

In dit project werkt een aantal organisaties samen aan: het aanleggen van riolering, baggeren, verbeteren van het peilbeheer om inlaat van gebiedsvreemd water te minimaliseren en het treffen van aanvullende maatregelen voor duurzaam beheer.

Ook in het bebouwde gedeelte van de gemeente is natuurlijk overal natuur terug te vinden, onkruid in verharding of tussen de plantsoenbeplanting is daar via een volmaakt natuurlijk proces terecht gekomen. Overal waar ruimte is, gaat vanzelf iets groeien, iets wat daar kennelijk thuis hoort. Hier speelt het stedelijk beheer een rol van betekenis. Vraag is of verharding waar groen tussendoor groeit feitelijk een betekenis heeft als verharding, d.w.z. als er gelopen of gereden zou worden groeit er niets.

Toch kan er in onze woonomgeving geen sprake zijn van echte natuur, dus zonder ingrijpen van de mens. De voorwaarden voor natuurlijke effecten zijn hier allemaal door de mens gecreëerd, bedoeld of onbedoeld.

De Nederlander heeft een naam opgebouwd op het gebied van omgaan met de natuur, eigenlijk tégen de natuur, in zijn voortdurende strijd tegen het water, zodat we hier droge voeten houden. Binnen die kunstmatige situatie is er toch wel weer ruimte voor natuur. In het polderlandschap Waterland vestigen zich vanzelf planten en dieren, die zich kennelijk in zo'n omgeving thuis voelen en daar een eigen karakter aan geven.

### 3.8.1 Groenstructuurplan

Het doel van een groenstructuurplan is het vastleggen van de ambities voor het beheer van het groen en het groen passend te maken aan de functies, zoals aanwezig in de verschillende gebieden (structurelementen) in de gemeente. Hierbij worden de meningen van de inwoners en belangengroepen, de huidige kwaliteit en het beschikbare budget tegen elkaar afgewogen. Het resultaat is een advies voor de toekomstige groenkwaliteit in de gemeente, inclusief een indicatie van het benodigde budget. Naast de groenkwaliteit wordt in het beleidsplan dieper ingegaan op enkele thema's die extra aandacht verdienen zoals de status van groenbeleid, boombeleid, beheerbewust ontwerpen & ontwerpbewust beheren, ecologisch groen, bewonersparticipatie en groen renovatie, vervanging en verjonging. De gemeente zal uit moeten spreken welke functies groen in de stedelijke omgeving zal moeten hebben en waar het zwaartepunt komt te liggen. Waar in het verleden bebouwing in het groen was gesitueerd is de situatie nu andersom en is het groen in de stedelijke omgeving gesitueerd. De functies van recreatie en natuur van het groen leveren daar een spanningsveld op. De visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de bebouwing binnen de gemeente speelt daarbij een rol; is de gemeente "landelijk gelegen" "in het groen" of heeft de gemeente een meer stedelijke allure met "stadsgroen" of stadsparken dan wel "natuur in de stad"?

### 3.8.2 Onkruidbestrijding

Het beleid van de gemeente was dat één keer per jaar het onkruid op de verharding chemisch mag worden bestreden. Dit betekent dat de verharding nooit vrij van onkruid kan zijn. Voor dit beleid is gekozen op grond van milieuoverwegingen. Gebleken is dat door één keer per jaar chemisch te bestrijden veel bestrijdingsmiddel nodig is, omdat er veel bladoppervlakte bespoten moeten worden. Momenteel wordt tweemaal per jaar gespoten, zodoende is veel minder bestrijdingsmiddel nodig. Echte alternatieven voor spuiten zijn er nog niet, maar de gemeente houdt de ontwikkelingen op dit gebied in de gaten. Het beleid is er nu op gericht zo min mogelijk bestrijdingsmiddel toe te passen. In 2010 zal het plan van aanpak zwerfvuil/onkruidbestrijding op verhardingen binnen de gemeente afgerond zijn en zal duidelijkheid zijn op welke wijze en tegen welke kosten wij deze problematiek structureel kunnen aanpakken.

### 3.8.3 Een natuurlijker beeld

Het lijkt voor de hand te liggen om ecologisch beheer te zien als een synoniem voor extensief beheer. Minder frequent maaien en minder of, beter nog, geen onkruid bestrijden zijn vrij voor de hand liggende aanpassingen wanneer je een lage(re) graad van netheid, of liever gezegd: een meer natuurlijker beeld nastreeft. De ecologische doelstelling gaat verder dan een onderscheid in mate van netheid. Voor de ecologische betekenis van een groenproduct tellen natuurlijkheid, soortenrijkdom en de bijdrage die het levert aan het ecosysteem. Ecologisch beheer is niet per definitie extensief in de zin van minder onderhoud. Specifieke maatregelen als het handmatig maaien van onkruid vragen juist veel onderhoud. Verder hebben locaties met een hoge gebruiksintensiteit extra onderhoud nodig vanwege het verwijderen van zwerfvuil uit hoog gras.

#### Gebruik van ecologische processen

Waar extensief beheer in feite is geënt op het accepteren van een ruime marge op het moment van ingrijpen, vraagt ecologisch beheer om een geheel andere benadering. De nadruk wordt gelegd op een bewust gebruik van ecologische processen. Een mooi voorbeeld uit de praktijk is de aanpak van bermen. Bij het groenproduct "bermen" is het beheer extensief. Het maaisel mag daar gelijk na het maaien worden afgevoerd. Bij het groenproduct "kruidenbermen" is het beheer daarentegen ecologisch: het maaisel blijft liggen drogen en wordt voorafgaand aan het afvoeren geschud. Het zaad blijft zo achter in het ecosysteem.

Ecologisch beheer begint veelal met het aanpassen van de inrichting. De keuze voor een ander groenproduct (o.a. kruidenbermen en zoomvegetaties) vraagt om een geschikte uitgangssituatie. Voedingsrijke grond ontgraven en schrale grond aanbrengen is een veel voorkomende maatregel bij het omvormen van bermen in kruidenbermen. Ook komt het voor dat er beplanting moet worden aangepast: ongeschikte (uitheemse) soorten worden uit de beplanting verwijderd of de beplanting wordt geheel vervangen.

De gemeente Wormerland wil mensen betrekken bij de groene elementen in hun woonomgeving. Voordat overgestapt wordt op ecologisch beheer van een stuk openbare ruimte is het belangrijk de omgeving daarbij te betrekken. Door voorlichting te geven over de verwachten soortenrijkdom en uitstraling verwachten wij de acceptatie te vergroten voor deze vorm van beheer.

#### Ambitie

De ambitie is om de waardevolle natuur in Wormerland zo goed mogelijk te beschermen. Hierbij zijn de wettelijk kaders leidend, maar de gemeente stimuleert ook de bescherming en versterking van (beschermde) natuur in de gemeente. Binnen de gemeente is een bestand met vitale bomen aanwezig. De ambitie is om deze bomen vitaal te houden.

#### Doelstellingen

CODE	DOELSTELLING
	Vitaal bomen bestand beheren en uitvoeren (2010-2014)
	Natuurwaarden in de stedelijke omgeving versterken (2010-2014)
	Recreatief groen versterken (2010-2014)
	Waar mogelijk natuurparken versterken of aanbrengen (2010-2014)
	Plan van aanpak zwerfvuil/onkruidbestrijding (2010)

Proeflocatie selecteren voor ecologisch beheer en hiervoor een communicatie traject opstarten. (2011)
---

### 3.9 Verkeer en vervoer

#### 3.9.1 **Fietsbeleid**

De landelijke fietsersbond deed in de periode 2002 /2004 een vervoerswijze onderzoek ondermeer in onze gemeente over afstanden tot 7,5 km. Het blijkt dat 42% van de verplaatsingen per fiets wordt gedaan, 19% lopend, minder dan 0,5% met het openbaar vervoer, 36% per auto en 3% met een ander vervoermiddel.

De automobilist zelf zegt dat de helft van zijn verplaatsingen per auto ook per fiets gedaan kunnen worden. Door fietsverplaatsingen makkelijker te maken ten opzichte van autoverplaatsingen kan het percentage fietsverplaatsingen nog groter worden.

De fiets draagt dus in belangrijke mate bij aan de bereikbaarheid in Wormerland. Daarom is het essentieel om te blijven investeren in goede fietsvoorzieningen. Bovendien wordt hiermee een bijdrage geleverd aan de leefkwaliteit in Wormerland. Fietsverkeer legt een veel kleiner beslag op de openbare ruimte dan gemotoriseerd verkeer. Goed fietsbeleid is aanzienlijk goedkoper dan dat voor auto's en openbaar vervoer.

#### 3.9.2 **School omgeving**

Als kinderen fietsend of lopend naar school gaan, hebben zij al de helft van de dagelijks benodigde beweging te pakken. Ervaring van de GGD-Rotterdam heeft geleerd dat kinderen die dagelijks voldoende bewegen, geconcentreerder aan de schooldag beginnen en beter op gewicht blijven. Bovendien is het veiliger. Kinderen doen belangrijke verkeerservaring op en de verkeerschaos bij de school vermindert. Bewegen als dagelijkse routine is essentieel. De ervaring leert dat kinderen die dagelijks voldoende bewegen, lichamelijk en geestelijk beter in conditie zijn. Het vergroot hun zelfvertrouwen en beweegplezier en het vermindert de kans op blessures. Ook verbruiken kinderen energie, waardoor hun gewicht op peil blijft. Hoe eerder kinderen verkeerservaring opdoen, hoe beter. Zij leren meteen verkeerssituaties inschatten en, met hulp van de ouders, oplossen. Op de achterbank missen ze die verkeerservaring. Bij tweederde van de scholen is het verkeer onveilig. 3VO vraagt al geruime tijd met succes aandacht voor de chaos rondom de scholen bij het halen en brengen van de kinderen. Het probleem is breed erkend. VVN is ondertussen bezig met een aantal oplossingen. Een daarvan is De Verkeerssling, een project dat kinderen stimuleert lopend of met de fiets naar school te komen. Daarvan is berekend dat niet alleen het verkeer veiliger wordt, maar ook de lucht schoner.

Sinds enkele jaren stimuleert de gemeente een activiteit voor basisscholen in de jaarlijkse Week Van De Vooruitgang (2008 - Groene Voetstappen, 2009 - Op Voeten En Fietsen Naar School in combinatie met een overleg met de scholen). In de Week van de Vooruitgang is het groen licht voor lopen, fietsen, openbaar vervoer en bewust autogebruik.

#### Ambitie

In het GVVP uitvoeringsprogramma zijn ambities en doelstellingen opgenomen voor dit onderwerp.

## Doelstelling

<b>code</b>	<b>Doelstelling</b>
	Invoeren schoolzone's, uitvoeringsplan GVVP
	Bevorderen fietsverkeer middels veilige fietsinfra, uitvoeringsplan GVVP

## 4 DE KWALITEIT VAN WERKEN

### Inleiding

Wormerland kent een goed ondernemersklimaat. De gemeente telt een groot aantal eigen bedrijven en bedrijfjes die in of vanuit de gemeente hun werkzaamheden verrichten.

Als het specifiek om het economische beleid gaat heeft Wormerland de krachten met Zaanstad en Oostzaan gebundeld. Omdat economie niet ophoudt bij de gemeente grenzen is het belangrijk om daar overheen te kijken. Om een vitaal en samenhangend economisch beleid te ontwikkelen werkt de gemeente nauw samen met de gemeenten Zaanstad en Oostzaan. Daarnaast participeert de gemeente in de Zaans Economische Raad (ZER), waar ook de bedrijvenvereniging MKB Zaanstreek, opleidingsinstituten, zoals het ROC en InHolland en ook de Kamer van Koophandel aan tafel zitten.

In het economisch beleid zijn pijlers geformuleerd dat niet alleen Wormerland, maar de hele Zaanstreek een economische impuls moet geven. Wormerland wil meer creatieve industrie gaan aantrekken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan ICT, film, architectuur en mode. Daar zijn ook volop de mogelijkheden voor, want binnen de gemeente zijn prachtige historische panden die uitstekend dienst kunnen doen als vestigingsplek voor creatieve bedrijven.

Daarnaast was en is de Zaanstreek sterk verbonden met de levensmiddelen industrie. Sterker: de Zaanstreek is de bakermat van de voedingsindustrie. Omdat krachtiger naar voren te brengen is de First in Food stichting opgericht. In de First in Food Stichting zetelen gemeenten, scholen, ondernemers en de KvK. De inspanningen van de stichting zijn erop gericht om de aansluiting tussen arbeids- en opleidingsmarkt te optimaliseren. Ook participeert de gemeente in de House of Food, samen met onderwijs en bedrijfsleven. Dit is een praktijkschool annex laboratorium voor studenten die de Zaanse voedingsmiddelen opleiding volgen. Ook ondernemers kunnen van het laboratorium gebruik maken. Ondernemers delen hun kennis met de House of Food en die levert op haar beurt kennis terug aan de levensmiddelen industrie."

De kwaliteit van werken hangt sterk samen met de algehele omgevingskwaliteit. Op verschillende manieren willen wij bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de gemeente Wormerland. Een belangrijk aspect daarbij is het handhaven van de huidige milieukwaliteit. Verder willen wij stimuleren dat grondstoffen en energie zuinig gebruikt worden. Wij willen het begrip duurzame ontwikkeling een prominente rol geven in de communicatie naar de ondernemers binnen onze gemeente. Duurzame ontwikkeling is een concept waarin ecologische, economische en sociale belangen bij elkaar komen, voor zowel de huidige als de toekomstige generaties. Duurzame ontwikkeling is de eis om een evenwicht tussen deze drie basisconcepten te vinden. Het is een breed begrip, en omvat alle ontwikkelingen - op technisch, economisch, ecologisch of sociaal vlak - die bijdragen aan een wereld die efficiënter, zuiniger en op lange termijn meer continu omgaat met de aarde.

### 4.1 Verkeer en vervoer

De mobiliteit groeit als gevolg van de groeiende bevolking en de toenemende mobiliteitsbehoefte. De trends in mobiliteit lijken zeer moeilijk beïnvloedbaar. Om de gevolgen van de groei van de automobiliteit zoveel mogelijk in te dammen, zijn de landelijke beleidslijnen het beperken van de

behoefte tot verplaatsing; het realiseren van een verschuiving naar milieuvriendelijke vervoerwijzen; en via technologische oplossingen beperken van de milieugevolgen. Milieuvriendelijke vervoerswijzen zijn trein, fiets, bus en treintaxi.

#### 4.1.1 Mobiliteitsbeleid

De kern van het mobiliteitsbeleid is het op een verantwoorde en veilige manier mogelijk maken dat mensen zich verplaatsen en goederen transporteren. De beschikbare verkeers- en vervoervoorzieningen zijn dienstbaar aan de behoeften van de samenleving en de economische ontwikkeling. De negatieve gevolgen van het verkeer zoals verkeersonveiligheid en milieubelasting moeten zoveel mogelijk worden beperkt. Hiervoor is het nodig, dat het verkeers- en vervoersplan adequaat inspeelt op de maatschappelijke ontwikkelingen en dus wordt ontwikkeld 'in samenspraak' met het ruimtelijk, economisch en milieubeleid. Tijdens de raadsavond op dinsdag 9 december 2008 is het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) vastgesteld door de gemeenteraad van Wormerland. De raad heeft ingestemd met de in het GVVP voorgestelde beleidskaders, speerpunten en uitgangspunten (hoofdstukken 1 t/m 6). Op basis van het door de raad vastgestelde beleid voor de komende 10 jaar wordt een meerjaren uitvoeringsprogramma opgesteld.

##### Ambitie

Op basis van het door de raad vastgestelde beleid (GVVP) voor de komende 10 jaar wordt een meerjaren uitvoeringsprogramma opgesteld.

##### Doelstellingen

code	Doelstelling
	Het realiseren van het meerjaren uitvoeringsprogramma. (GVVP)

#### 4.2 Vergunningverlening en handhaving

Op landelijk niveau wordt ingezet op het vorm geven aan een economische groei die samengaat met reductie van de milieubelasting veroorzaakt door bedrijven (ontkoppeling). Bedrijven moeten hiertoe schoner en duurzamer gaan produceren.

De bedrijfsgerichte taken vormen qua omvang de belangrijkste milieutaken van een gemeente. Deze bedrijfsgerichte taken worden door een viertal trends bepaald:

1. Wijzigingen in vergunningverlening: De bestaande 8.40-AMvB's voor verschillende bedrijfstakken zijn samengevoegd tot één nieuwe AMvB, de zogenaamde activiteiten-AMvB.
2. Toezicht en handhaving: Voor het bestuur is handhaven vaak ook een kwestie van balanceren. Enerzijds tussen taakstelling en ambities en middelen en anderzijds tussen de normen die zij wil of moet stellen en de normen die door 'de' samenleving worden geaccepteerd. Wat voor de één een gezellig feest is, kan voor de ander een bron van ergernis zijn. Handhaving begint dus al met duidelijke regels, ook al worden die betwist. Op landelijk niveau zijn kwaliteitscriteria ontwikkeld die zijn bedoeld om richting te geven aan de verdere professionalisering van de handhaving.
3. Prioriteitstelling en milieurendement: er is een tendens waarneembaar van een kwantitatieve naar een meer kwalitatieve uitvoering van bedrijfsgerichte milieutaken. Daarbij moeten gemeenten prioriteiten stellen (dit kan in bepaalde gevallen leiden tot een verlaging of verhoging van controlefrequenties, bijvoorbeeld bij bedrijven met enerzijds goed of anderzijds slecht naleefgedrag; een soort bonus/malussysteem).

4. Zelfregulering door bedrijven: de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven ten opzichte van het milieu wordt steeds groter. De nieuwe AMvB's zetten in op de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven.

Naast deze ontwikkelingen, specifiek gericht op de bedrijfsgerichte taken, kunnen ook ontwikkelingen worden onderscheiden rond milieuthema's als externe veiligheid, geur, geluid, energie, water, afval die van belang zijn voor de bedrijfsvoering. Wat bedrijven hiervan moeten verwachten staat beschreven bij de andere milieuthema's.

#### 4.2.1 Compliance assistance

Door middel van Compliance assistance geeft de Milieudienst Waterland informatie en uitleg over milieuregels, zodat doelgroepen ze begrijpen en naleven. Compliance assistance komt niet in plaats van handhaving, maar is een aanvulling erop.

Compliance assistance wordt vooral ingezet als blijkt dat de milieuregels onvoldoende bekend zijn of niet begrepen worden. Het uitgangspunt is: hoe beter de communicatie over wet- en regelgeving, hoe beter de naleving.

Ook is Compliance assistance een manier om te achterhalen hoe ongewenst gedrag ontstaat en waarom het niet wordt aangepast. Compliance assistance betekent echter niet dat de Milieudienst Waterland overtredingen door de vingers ziet. Bij een overtreding legt de milieudienst nog steeds sancties op.

Hoe wordt Compliance assistance toegepast?

Een voorbeeld: als de Milieudienst Waterland in een bepaalde bedrijfstak constateert dat regels onvoldoende worden nageleefd, geeft zij eerst informatie en uitleg. Als daarna blijkt dat de bedrijfstak de regels nog steeds niet goed naleeft, legt de milieudienst sancties op.

Andersom is het ook mogelijk dat de Milieudienst Waterland begint met controleren en handhaven en vervolgens bekijkt of Compliance Assistance problemen in de naleving verder kan helpen oplossen. Het doel is daarbij om een bedrijfstak beter met de eigen verantwoordelijkheid om te laten gaan.

#### Ambitie

De gemeente Wormerland heeft voor de bedrijfsgerichte taken de volgende ambities geformuleerd:

- Minder verlenen van vergunningen en meer meldingen beoordelen:  
De bestaande 8.40-AMvB's worden samengevoegd tot één nieuwe AMvB, de zogenaamde activiteiten-AMvB. Voor de vergunningverleners heeft het nieuwe besluit vele consequenties, zoals omdraaiing van het systeem (bedrijf valt onder algemene regels, tenzij vergunningplichtig), onderscheid A, B en C-inrichtingen, bepaalde kleine bedrijven hoeven niet meer te melden, nadere eisen worden maatwerkvoorschriften, er komen verplichte en erkende maatregelen, bijna de hele metaalbranche komt er bij, nieuwe regels voor lozingen en automatisering gaat een essentiële rol spelen.
- Uitvoeren Nota Integrale handhaving:  
De gemeente Wormerland is – evenals andere gemeenten – bezig met het verder professionaliseren van de handhaving. Niet alleen omdat het vanuit de wetgeving moet, maar ook omdat het vanuit het gemeentelijke beleid nodig is. De kwaliteit van de gemeente – of het nu gaat om veiligheid, het behoud van cultuurhistorisch erfgoed of om rust en gezelligheid – vereist dat de gemeente niet alleen normen stelt, maar deze ook handhaaft.
- Stimuleren Maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Stimuleren energiebesparende maatregelen, waarbij.

Energiebesparingsmaatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar verplicht stellen (conform bestaande systematiek) voor bedrijven met een energieverbruik van meer dan 50.000 kWatt/jaar of 25.000 M3 aardgas of aardgasequivalenten.

- Het huidige niveau van de professionalisering van de handhaving vasthouden, uitgangspunt is dat voldaan wordt aan het besluit kwaliteitseisen milieubeheer.

#### Doelstellingen

CODE	DOELSTELLING
	Het adequaat houden van milieuvergunningen en de handhaving daarvan. Speerpunten voor de komende jaren zijn inrichtingen die werken met gevaarlijke stoffen, geluidhinderbestrijding, tegengaan verslechtering van de luchtkwaliteit en het voorkomen van bodem- en (grond-) waterverontreiniging (2010-2014).
	Eens in de vier jaar wordt een analyse en prioriteitstelling milieuwethandhaving opgesteld (2011). Regelmatig, maar in elk geval naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie wordt nagegaan of het handhavingsbeleid moet worden aangepast (zie bijlage).
	Uitvoeren van een pilot gebiedsgerichte integrale handhaving, bijvoorbeeld industrieterrein Westerveer (2010)
	Uitvoeren van een pilot administratief toezicht (2011)
	Invoeren Compliance assistance (2010)

### **4.3 Voorbeeldfunctie gemeentelijke organisatie**

#### *Situatieschets*

De gemeente kan natuurlijk niet zelf achterover leunen en tegelijkertijd van andere partijen (burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties) verwachten dat ze een bijdrage leveren aan duurzaamheid. De gemeentelijke organisatie dient in de komende jaren een voorbeeldfunctie en voortrekkersrol te gaan vervullen. Het consequent invullen van de voorbeeldfunctie en voortrekkersrol en hierover communiceren, kan de gewenste omslag in gang brengen naar een duurzame gemeente. Op dit moment ontbreekt het aan beleid en structuur binnen de gemeentelijke organisatie op dit punt. Kostenoverwegingen op korte termijn geven veelal de doorslag. Gaan voor kwaliteit en duurzaamheid blijkt echter meestal op langere termijn de betere keuze.

#### *Ambitie*

##### **4.3.1 Inkoopbeleid**

In het kader van haar voorbeeldfunctie wil de gemeente Wormerland haar inspanningen op het gebied van duurzame ontwikkeling intensiveren. Daarom streeft de gemeente naar het realiseren van een CO<sub>2</sub> reductie. Onderzocht zal worden welke mogelijkheden er zijn voor het nemen van CO<sub>2</sub>-neutrale/besparende maatregelen binnen de eigen gemeentelijke organisatie. Omdat inkoopbeleid goede kansen biedt voor milieuverbetering, koopt de gemeente ook meer producten en diensten duurzaam in. Het streven is 75% in 2010. Dit percentage moet jaarlijks stijgen, tot uiteindelijk

100% in 2014. Jaarlijks wordt een actieprogramma duurzame ontwikkeling voor de eigen gemeentelijke organisatie opgesteld en uitgevoerd, waarin wordt geconcretiseerd welke projecten en taken worden uitgevoerd.

#### 4.3.2 Uitbesteden en duurzaamheid

Binnen het gemeentelijk apparaat worden steeds meer taken uitbesteed of op door andere organisaties uitgevoerd. Bij het uitbesteden van werkzaamheden worden door de gemeente duurzaamheids criteria vastgesteld waar de nieuwe uitvoerende organisatie moet voldoen. Uitgangspunt is dat de werkzaamheden klimaatneutraal moeten worden uitgevoerd. Deze criteria kunnen ook voor bijvoorbeeld aannemers worden vastgesteld.

#### 4.3.3 Lokale duurzaamheidsmeter

Tweejaarlijks wordt de lokale duurzaamheidsmeter ingevuld door een groot aantal gemeenten. De Lokale Duurzaamheidsmeter startte in 1999 met de eerste meting, onder de naam 'Lokale Duurzaamheidsspiegel'. Het was een initiatief van NCDO. Tachtig gemeenten deden mee, er waren toen nog acht vragenlijsten. De eerste winnaar was de gemeente Rotterdam. Bij de start was een wisselbokaal ontworpen, die vervolgens naar Breda ging.

De 'spiegel' kreeg in 2004 een doorstart in de vorm van de huidige 'Lokale Duurzaamheidsmeter'. De duurzaamheidsmeter werd aangepast: minder vragenlijsten, actuelere vragen en een betere presentatie van resultaten en grote deelname van gemeenten. In de periode 2004-2005 namen 432 gemeenten deel aan één of meerdere onderdelen van de duurzaamheidsmeter. De resultaten boden voor velen een aardige inspiratiebron om aandacht te genereren voor duurzaamheid tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2006.

In de editie 2009 – 2010 scoorde Wormerland met 56% een middelmatige positie in de ranglijst. De ambitie is om in 2014 de scores van de top van de ranglijst van de editie 2009 – 2010 te evenaren. Dit betekent een score van meer dan 90%.

#### 4.3.4 Openbare verlichting

Het energieverbruik van de gemeente wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door openbare verlichting. Door efficiënt om te gaan met openbare verlichting is grote winst te boeken. Niet alleen in geld en voor het milieu, maar ook door meer veiligheid en minder lichthinder. Nederland is één van de meest verlichte landen ter wereld. En het energieverbruik door openbare verlichting stijgt nog steeds. In 2009 is een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Uitgangspunt van het plan is dat vervangingen, toepassen van nieuwe materialen, noviteiten in de openbare verlichting moeten leiden tot energiebesparing zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid en leefbaarheid.

##### *Doelstellingen*

CODE	DOELSTELLING
	Nulmeting naar CO <sub>2</sub> -uitstoot door gemeentelijke organisatie (2010)
	Vaststellen ambitie CO <sub>2</sub> reductie (2011)
	De gemeente koopt 100% van haar producten duurzaam in (2014)
	Jaarlijks wordt een actieprogramma duurzame ontwikkeling voor de eigen gemeentelijke organisatie opgesteld, waarin wordt geconcretiseerd welke

	projecten en taken worden uitgevoerd 2010 – 2014
	Bij het uitbesteden van werkzaamheden duurzaamheids criteria vaststellen. Uitgangspunt is dat werkzaamheden klimaatneutraal moeten worden uitgevoerd. (2010 – 2014)
	Score van meer dan 90% in lokale duurzaamheidsmeter (2014)
	Uitvoeren beleidsplan openbare verlichting

## 4.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

### 4.4.1 Inleiding

Termen als “het nieuwe ondernemen”, “duurzaam ondernemen” of “maatschappelijk verantwoord ondernemen” worden tegenwoordig door elkaar gebruikt en staan allen voor het zoeken naar evenwicht tussen financieel economische resultaten, sociale belangen en het milieu. Duurzaam ondernemen is afgeleid van het begrip duurzame ontwikkeling waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met het hier en nu maar ook met toekomstige generaties.

### 4.4.2 Nieuwe bedrijvigheid

#### *Situatieschets*

Investerings op milieugebied met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar kunnen wettelijk aan ondernemingen worden opgelegd. Grotere investeringen in installaties worden gepleegd wanneer installaties zijn afgeschreven en/of aan vernieuwing toe zijn. Nieuwbouw of vestiging van nieuwe bedrijvigheid is dan ook het moment bij uitstek om te investeren in maatregelen die winst voor het milieu opleveren. Op de bedrijfsterreinen in Wormerland vinden regelmatig wisselingen van activiteiten plaats.

#### *Ambitie*

Bij nieuw op te richten bedrijvigheid of bij grootschalige veranderingen binnen bestaande bedrijven wordt naast het voldoen aan het wettelijke kaders op milieugebied, ook een advies op maat gegeven ten aanzien van milieubesparende maatregelen. Dit zowel op het gebied van (ver)bouwen als op het gebied van toe te passen installaties en voorzieningen, het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen en het toepassen van milieuzorgsystemen.

### 4.4.3 Bestaande bedrijvigheid

#### *Situatieschets*

Binnen de gemeente Wormerland zijn ca. 727 bedrijven gevestigd die vallen onder het regime van de Wet milieubeheer. De bedrijvigheid varieert van zeer groot tot zeer klein en agrarisch. De bedrijventerreinen zijn gelegen in Wormer en zijn bekend als industrieterrein Westerveer, Eenhoorn en Bruynvis. De focus op nieuwe bedrijvigheid is goed, maar het grootste besparingspotentieel op milieugebied is te vinden bij de bestaande bedrijven. In de praktijk blijkt dat vooral in het midden- en kleinbedrijf veel ondernemers bereid zijn om verdergaande milieumaatregelen door te voeren. Het ontbreekt echter aan kennis en goede praktijkvoorbeelden. Ook collectief worden nog te weinig

initiatieven genomen om te komen tot vermindering van de milieudruk. Te denken valt aan mobiliteit, afvalbeheer en parkmanagement.

#### *Ambitie*

In 2010 en verder wordt een plan van aanpak opgesteld waarin acties worden uitgewerkt om naast het regulerende spoor ondernemers te stimuleren om verdergaande milieumaatregelen in de bedrijfsvoering door te voeren waar de opwekking van duurzame energie centraal staat. De gemeente wil hierbij actief samenwerken met de ondernemersverenigingen.

#### 4.4.4 Doelstellingen

Code	Doelstelling
	Er wordt een plan van aanpak opgesteld waarin acties worden uitgewerkt om naast het regulerende spoor ondernemers te stimuleren om verdergaande milieumaatregelen in de bedrijfsvoering door te voeren. De gemeente wil hierbij actief samenwerken met de ondernemersverenigingen (2010)
	Er wordt een duurzaamheidsprijs in het leven geroepen. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een bedrijf dat zich onderscheidt op het gebied van duurzaam en innovatief ondernemen (2010)
	Bij nieuw op te richten bedrijvigheid of bij grootschalige veranderingen binnen bestaande bedrijven wordt naast het voldoen aan het wettelijke kaders op milieugebied ook een advies op maat gegeven ten aanzien van milieubesparende maatregelen. Dit zowel op het gebied van (ver)bouwen als op het gebied van toe te passen installaties en voorzieningen (2010)

## 4.5 Stimuleringsbeleid duurzame ontwikkeling

#### *Situatieschets*

De Rijksoverheid stelt duurzame ontwikkeling centraal in haar beleid. Zij heeft de ambitie vastgelegd in Nederland binnen 25 jaar een duurzame samenleving te realiseren. Economische groei mag niet ten koste gaan van mens en milieu. Dit betekent dat er een transitie (overgang) moet plaatsvinden op het gebied van bijvoorbeeld energievoorziening, mobiliteit en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Van gemeenten wordt verwacht dat zij bij deze transitie een stimulerende rol vervullen. Ook op lokaal niveau zijn er vele mogelijkheden om invulling te geven aan die rol.

De concretisering van de bovengenoemde doelstelling vraagt om een programmatische aanpak met een duidelijke strategie. Niet alles kan en moet in één keer en in een korte tijd worden veranderd.

Voorgesteld wordt om, in samenwerking met de gemeentelijke organisatie, jaarlijks een programma op te stellen en uit te voeren.

Gelet op de vele mogelijkheden zal ten aanzien van de uitvoering keuzes moeten worden gemaakt die passen bij de ambitie en de uitvoeringsmogelijkheden binnen de gemeente.

Voor 2009 zijn een aantal projecten geïnventariseerd. Voorbeelden zijn:

- CO<sub>2</sub> -neutrale straten - nu bouwen voor 2050
- CO<sub>2</sub> -neutrale gebouwen (uitvoeren van scans verlichting en warmte)
- Aanplanten van bomen ter compensatie

- Stimuleren aardgasvulpunt
- Inkoopkracht van de gemeente gebruiken (flankerend beleid)
- Koploperalliantie aangaan (gemeenten, nutsbedrijven, corporaties en banken)
- opstellen van CO<sub>2</sub> -kanskaarten (plattegrond van gemeente waar mogelijkheden zijn)
- Intensiveren waar mogelijk van warmte-/koudeopslag, zonnepanelen en grasdaken
- Campagne schoner autorijden
- Stimuleren schonere voertuigen vrachtverkeer
- Stimuleren gebruik andere vervoerswijzen (openbaar vervoer en fiets)
- Greenlight

Voornoemde thema's zijn voorbeelden die uitgewerkt kunnen worden in een concreet actieprogramma. Voor de uitvoering en de coördinatie stelt de gemeente een projecttrekker aan die zorg draagt voor de uitvoering en de coördinatie van de gekozen thema's.

#### *Doelstellingen*

CODE	DOELSTELLING
	Waar mogelijk stimuleert de gemeente initiatieven op het gebied van toepassing van alternatieve motorbrandstoffen, groene grondstoffen en duurzame elektriciteit. Daarnaast wordt ingezet op bijna nulmissies van schadelijke gassen en geluid, het beschermen van bodem en water, verbeteren van bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, veiligheid en het realiseren van een uitstekende leefomgeving. Hiertoe wordt tweejaarlijks een actieprogramma stimulering duurzame ontwikkeling opgesteld, waarin wordt geconcretiseerd welke projecten en taken worden uitgevoerd.

## **4.6 Windenergie**

Met de plaatsing en exploitatie van windturbines kan in Wormerland een bijdrage worden geleverd leveren aan de opwekking van duurzame energie in Nederland. De gemeente heeft daar vooral een coördinerende, stimulerende en bemiddelende rol in naar initiatiefnemers van windenergieprojecten. Mogelijk kansrijke locaties zijn op industrieterreinen. Het is ook mogelijk een rotonde te voorzien van een kleine windmolen om zo straatverlichting met LED-lampen te laten branden.

### **4.6.1 Kleine windturbines**

Kleine windturbines zijn turbines met een tiphoogte tot maximaal 15 meter en een relatief klein vermogen. Ze zijn bedoeld om te plaatsen in de buurt van of in stedelijke gebieden, maar ze kunnen in principe op iedere locatie geplaatst worden. Zo kunnen mensen (deels) in hun eigen energiebehoefte voorzien.

Er zijn verschillende soorten kleine windturbines, zoals horizontale en verticale as turbines. Horizontale as turbines (wiekmodel) moeten altijd in de richting van de wind gericht staan om te kunnen draaien. Verticale as turbines kunnen de wind langs alle windrichtingen opvangen en het is dus niet noodzakelijk dat deze in de wind gericht worden. Verder zijn er ook nog andere innovatieve ontwerpen, zoals de Energy Ball. Deze turbine heeft, zoals de naam al doet vermoeden, de vorm van een bal.

#### 4.6.2 Energielevering

Kleine windturbines kunnen aan het elektriciteitsnet gekoppeld worden of accu's opladen. Als de molen aan het net gekoppeld is, wordt een vergoeding gegeven voor ieder kilowatt uur (kWh) die aan het net geleverd wordt. De aansluiting op het net is momenteel nog vrij lastig. Als de molen draait betekent dit nog niet dat deze energie aan het net levert. De molen moet 230V kunnen leveren om in het net te kunnen invoeren. Hiervoor is het nodig dat er een bepaalde kracht geleverd wordt. Wordt er onvoldoende kracht geleverd, dan zal de energie niet aan het net afgegeven kunnen worden, maar zal de molen deze energie bijvoorbeeld via een weerstand kwijt moeten kunnen.

Ook kunnen molens direct aan de energievoorziening van het pand leveren. Er hoeft dan geen netstroom afgenomen te worden, maar er kan gelijk gebruik worden gemaakt van de opgewekte energie.

#### 4.6.3 Vergunningen en toetsing

Er zijn een paar verplichtingen waar altijd aan voldaan moet worden voordat een kleine windturbine geplaatst mag worden. Dit zijn: bouwvergunning, milieumelding/milieuvergunning, bestemmingsplan, welstandstoetsing.

#### 4.6.4 Kenmerken en prestaties

In de provincie Zeeland is een testveld met kleine windturbines. Het testveld is een uniek experiment. Voor het eerst worden op één terrein verschillende soorten windturbines onder dezelfde omstandigheden getest. Op deze manier kunnen de kleine windturbines onderling goed vergeleken worden op aspecten als rendement, duurzaamheid, exploitatiekosten, omgevingsinvloeden en geluidshinder.

Met deze test wordt verder gekeken of de kleine windturbines economisch, technisch en planologisch aantrekkelijk zijn. Hierbij komt natuurlijk dat het belangrijk is om iets te doen voor duurzame energie en het milieu, en hiermee (misschien) de stimulering van deze duurzame installaties te bevorderen.

De testresultaten staan opgenomen in onderstaande figuur.

Testveld Kleine WindTurbines Zeeland											
Meetresultaten van de testperiode:											
1 april 2008 tot en met 31 januari 2009											
Prijs	WRE 060	Skystream	Airdolphin	Swift	WRE 030	Energy Ball	Passaat	Montana	Turby	Ampair	Windwalker
€ 37.311,40	€ 10.742,03	€ 17.548,00	€ 13.208,00	€ 31.361,40	€ 4.324,00	€ 9.236,16	€ 18.508,07	€ 21.350,00	€ 8.925,00	-	-
Opbrengst in kWh											
apr-08	48	175	42	22	1	8	58	265	8	1	0
mei-08	41	171	29	12	20	4	39	207	27	7	0
jun-08	25	106	17	7	8	2	33	169	19	19	0
jul-08	29	118	19	8	11	3	33	170	19	18	0
aug-08	39	143	24	12	18	4	42	200	22	21	0
sep-08	32	133	21	6	6	2	31	155	13	16	0
okt-08	0	151	28	17	27	4	45	199	20	18	0
nov-08	53	260	49	44	78	8	75	311	34	31	0
dec-08	44	196	38	20	43	4	47	229	38	28	0
jan-09	69	240	44	42	75	7	62	256	6	27	0
Totaal	379	1692	311	191	287	45	464	2160	203	155	0
Verbruik in kWh											
apr t/m nov 08	3	14	40	53	14	0	0	3	82	10	52
Indicatieve gemiddelde windsnelheid en windrichting											
Maand	Windsnelheid in m/s	Windrichting in gdn									
apr-08	3,5	184									
mei-08	3,7	109									
jun-08	3,4	230									
jul-08	3,4	210									
aug-08	3,8	214									
sep-08	3,4	148									
okt-08	3,2	187									
nov-08	4,4	194									
dec-08	3,7	188									
jan-09	4,4	172									
Gemiddeld	3,7	185									

De aangegeven prijs is inclusief BTW van een complete configuratie bestaande uit generator, mast, fundering, omvormer, bekabeling en installatie.

De windrichting wordt aangegeven als graden van een windroos waarbij het Noorden 0, het Oosten 90, het Zuiden 180 en het Westen 270 graden is.

De windsnelheid en windrichting zijn indicatief aangezien de meetapparatuur en de metingen niet worden uitgevoerd conform officiële voorschriften.

Aan bovenstaande gegevens kunnen geen rechten worden ontleend.

#### Ambitie

De gemeente neemt bij het plaatsen van kleine windturbines een coördinerende, stimulerende en bemiddelende rol.

#### Doelstellingen

<b>code</b>	<b>Doelstelling</b>
	Waar mogelijk stimuleert de gemeente initiatieven voor toepassing van kleine windturbines. De gemeente streeft naar het plaatsen van 15 kleine windturbines voor 2014.
	De mogelijkheden onderzoeken om initiatieven voor toepassing van windturbines financieel te ondersteunen.

#### **4.7 *Betrekken van de bewoners en bedrijven bij duurzame ontwikkeling:***

De wijze waarop het milieubeleid wordt uitgevoerd is bepalend voor het resultaat. Belangrijke uitgangspunten voor strategische keuzes en de uitvoering zijn: het creëren van maatschappelijk draagvlak en milieubewust gedrag, een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en haar bewoners en bedrijven. Een goede samenwerking is essentieel.

De gemeente gaat ten aanzien van de betrokkenheid uit van twee sporen:

Eenzijds zal bij de uitvoering van het beleid voortdurend bekeken worden hoe communicatie het meest effectief ingezet kan worden bij de uitvoering projecten op het gebied van duurzame ontwikkeling. Anderzijds zal bij de uitvoering zo veel als mogelijk worden geprobeerd doelgroepen te laten participeren in projecten.

#### **4.8 *Duurzame bedrijfslocatie***

“Duurzame ontwikkeling” is door de Stuurgroep Boegbeeld Duurzame Bedrijventerreinen van het Ministerie van Economische Zaken verwoord als: “samenwerking tussen bedrijven onderling en met overheden op bedrijventerreinen, gericht op het verbeteren van het (bedrijfs-)economisch resultaat, de vermindering van de milieubelasting en een efficiënter ruimtegebruik”.

Als een bestaand terrein wordt verduurzaamd spreekt men vaak over “duurzame revitalisering”. Revitalisering zorgt voor een forse integrale verbetering en opwaardering van een verouderd terrein, met behoud van de economische functies. De mogelijkheden van een verduurzaming van bestaande terreinen zijn veel beperkter dan die op nieuwe termijnen, omdat veel zaken al vast liggen.

Het kan ook zijn dat een nieuw bedrijventerrein zodanig wordt ontwikkeld dat een duurzaam bedrijventerrein ontstaat. Er wordt dan bijvoorbeeld doelbewust aangestuurd op specifieke

(combinaties van) bedrijven, de realisatie van bepaalde duurzaamheids-doelstellingen, een duurzame infrastructuur, enz.

Bij een duurzame inrichting van een bedrijfsterrein kunnen, afhankelijk van het vastgestelde beleid, maatregelen getroffen worden op het gebied van:

Thema's	Maatregelen
water	gebiedseigen water, waterbesparing, gescheiden watersystemen
energie	duurzame energiebronnen, energiebesparing
afval	afvalpreventie
grondstoffen	duurzame bouwmaterialen
verkeer en vervoer	ontsluiting, openbaar vervoer, parkeergelegenheid, laden en lossen
natuur en landschap	natuurontwikkeling

Bij het beheer van een duurzaam bedrijfsterrein is het belangrijk dat bedrijven met elkaar samenwerken. Daar zijn ook goede mogelijkheden voor. Bijvoorbeeld door uitwisseling van energie, water en grondstoffen. Dit kan flinke besparingen opleveren. Daarnaast kunnen gezamenlijke voorzieningen getroffen worden bijvoorbeeld op het gebied van de afvalinzameling of de energielevering. Om de kwaliteit van het bedrijfsterrein ook in de toekomst te waarborgen is het belangrijk aandacht te besteden aan een goede beheersorganisatie, zogenaamd parkmanagement. Parkmanagement is een integrale aanpak om de kwaliteit van nieuwe bedrijventerreinen op lange termijn te handhaven of van bestaande terreinen te handhaven of verbeteren.

Parkmanagementonderdelen kunnen onder andere zijn:

- beheer en onderhoud openbare ruimte
- bewegwijzering
- collectieve beveiliging
- gezamenlijke afvalinzameling en verwerking
- gezamenlijke inkoop van onderzoek en advies

#### Ambitie

Bij revitalisering van bedrijfsterreinen duurzaamheid als uitgangspunt nemen

#### Doelstellingen

code	Doelstelling
	In voorkomende gevallen bedrijfsterreinen duurzaam revitaliseren

## 4.9 Duurzaam inkopen

De keuze om duurzaamheidscriteria toe te passen bij de inkoop en aanbesteding in de gemeente is al geruime tijd geleden gemaakt. In 1993 heeft de gemeente de milieubeleidsverklaring

ondertekend. Daarin spreekt de gemeente uit dat het ontwikkelen en uitvoeren van het milieubeleid als een belangrijke taak wordt gezien. Volgens de verklaring staat in het gemeentelijke beleid het verbeteren van de milieukwaliteit en het streven naar een duurzame ontwikkeling centraal.

De rijksoverheid wil samen met de medeoverheden de markt voor duurzame producten stimuleren door het goede voorbeeld te geven en zelf duurzame producten te kopen. Jaarlijks besteden de gezamenlijke overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) meer dan 40 miljard euro aan de inkoop van goederen, werken en diensten. Door als overheden duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten een stevige impuls. De overheden hebben zichzelf duidelijke doelen gesteld: de rijksoverheid wil in 2010 voor 100 procent duurzaam inkopen. De gemeenten streven naar 75 procent in 2010 en 100 procent in 2015. Provincies en waterschappen hebben minimaal 50 procent in 2010 als doel gesteld en zijn in gesprek over verhoging.

Onder leiding van het ministerie van VROM stellen de gezamenlijke overheden duurzaamheidscriteria vast. De overheden zoeken de koplopers in de duurzaamheidsmarkt. Er komen duurzaamheidscriteria voor alle productgroepen die de overheid inkoopt: van kantoormeubelen en energie tot wegen en kantoorgebouwen. Per productgroep worden eisen opgesteld voor milieu- en sociale aspecten. Bij milieuaspecten gaat het om het effect van het product of productieproces op het milieu, bijvoorbeeld door energie of materiaalgebruik.

#### Ambitie

De gemeente Wormerland wil het thema duurzaam inkopen op de agenda zetten bij de lokale ondernemers. Nadat het thema op de agenda is gezet en de mogelijkheden en de stand van zaken in kaart zijn gebracht, kan een gezamenlijke visie en ambitie op duurzaamheid en duurzaam inkopen worden geformuleerd.

#### Doelstellingen

code	Doelstelling
	De bedrijven binnen de gemeente kopen minimaal 50% van haar producten duurzaam in (2014)

### **4.10 Rijden op aardgas**

Schoner, stiller en zuiniger. Dat zijn de voordelen van aardgas als brandstof voor auto's.

CNG is de Engelstalige afkorting voor Compressed Natural Gas, in het Nederlands vertaald als aardgas onder druk.

CNG wordt meestal gemaakt door aardgas met behulp van een compressor te comprimeren tot een druk van ca. 250 bar. Om van LNG CNG te maken wordt vaak een andere methode gebruikt: het aardgas wordt vloeibaar verpompt en op de gewenste druk verdampt. Aardgas wordt gecompriëerd omdat het zo minder ruimte inneemt. Opslag vindt meestal plaats in stalen cilinders.

CNG wordt in hoofdzaak toegepast als voertuigbrandstof. Als voertuigbrandstof is CNG een alternatief voor benzine of diesel. In vergelijking met deze brandstoffen stoot een aardgas auto veel minder fijnstof uit. Als gevolg van de gestegen brandstofprijzen neemt het gebruik internationaal sterk toe. Ook in Nederland zijn er initiatieven om het rijden op aardgas te promoten, zo is de

accijns op aardgas als brandstof vele malen lager dan de accijns op diesel of benzine. Het ministerie van VROM rijdt reeds met lease auto's die op aardgas rijden, daarnaast zijn er een aantal gemeenten bezig hun wagenpark over te schakelen op CNG.

Om te kunnen rijden op aardgas kan een auto omgebouwd worden of er kan een OEM-aardgas auto gekocht worden. Alle grote automerken leveren tegenwoordig deze aardgas auto's. Een aardgas auto rijdt hetzelfde als een normale auto.

Het tanken van CNG vindt ofwel plaats met een slowfill-systeem of een fastfill-systeem. Bij een fastfillsysteem gaat het tanken net zo snel als bij benzine. Hiervoor moet men echter wel bij een CNG tankstation zijn. Het aantal CNG tankstations is nog beperkt, maar neemt wel langzaam toe. Een slowfillsysteem (ook wel homefiller of FuelMaker genoemd) is een tanksysteem met een kleine compressor die bijvoorbeeld thuis op het aardgasnet kan worden aangesloten. Met een slowfill tanksysteem duurt het tanken enkele uren. De milieudienst Waterland heeft inmiddels één voertuig rijden op aardgas. Op de gemeentewerf is een slowfill installatie geïnstalleerd.

De milieuvordelen van het rijden op aardgas zijn groot. Specifieke emissies hangen af van verschillende factoren (bijvoorbeeld het type motor en het ontwerp), maar de gemiddelde emissies door rijden op aardgas ten opzichte van de norm zijn als volgt:

- 5 x minder NO<sub>2</sub> dan bij benzine gebruik
- 99 % minder NO<sub>2</sub> dan bij dieselgebruik
- 96% minder fijn stof dan bij dieselgebruik
- 3 x minder fijn stof als bij diesel met roetfilter
- 85 tot 90 % minder ozon-vormende koolwaterstoffen (HC); de "nonmethane hydrocarbons", de types die benzine en dieselmotoren uitstoten en zo sterk bijdragen aan smog
- 97 % tot 100 % minder emissie van benzeen dan bij gebruik van benzine of diesel
- 25% minder CO<sub>2</sub> als bij benzine – en 9% minder als bij dieselgebruik

#### Ambitie

De gemeente Wormerland heeft een eigen wagenpark van circa 4 voertuigen. Deze voertuigen rijden veelal binnen de gemeentegrenzen. Een wagenparkscan zal worden uitgevoerd om te beoordelen of het rijden op aardgas rendabel is om over te stappen.

Ook voor ondernemers ligt er een grote kans om over te stappen op aardgas. Hoe groter het wagenpark, hoe voordeliger het is om op aardgas te rijden. De mogelijkheden zijn er om ondernemers een wagenparkscan aan te bieden. Via deze scan wordt duidelijk of het voor een ondernemer rendabel is om over te stappen. Wist u dat u bij 12.000 km per jaar al goedkoper rijdt met aardgas dan met een traditionele brandstof?

#### Doelstellingen

code	Doelstelling
	Een wagenparkscan uitvoeren van de eigenvoertuigen
	Op basis van de uitgevoerde scan een keuze maken tussen A categorie voertuigen, of voertuigen op aardgas.

## 5 DE KWALITEIT VAN RECREËREN

### **Inleiding**

De kernen Wormer, Neck, Jisp, Oostknollendam, Wijdewormer en Spijkerboor vormen samen de gemeente Wormerland, 'de Groene Long van Zaanstreek - Waterland'.

Karakteristiek zijn de Veerdijk in Wormer met zijn authentieke, 19de-eeuwse pakhuizen en rijstpellerijen met nostalgische namen als Hollandia, Saigon, Batavia en Mercurius. Maar ook het Wormer- en Jisperveld, de weidse polder de Wijdewormer, de kanaaldijk langs het Noordhollands Kanaal, het pittoreske sluisje in Oostknollendam, een van de laatste particuliere kerkhofjes aan de oostzijde van Oostknollendam en natuurlijk de traag stromende Zaan.

### *Waterrecreatie*

De waterstromen in het Wormer- en Jisperveld zijn ondiep. Alleen met bootjes met een zeer geringe diepgang is het mogelijk dit rustieke gebied te betreden.

In het dorp Jisp zijn bij verschillende adressen kano's en roeibootjes te huur en in Wormer kan men bij watersportcentrum Weromeri kano's huren. Er zijn verschillende kanoroutes uitgezet en deze zijn goed aangegeven.

Dit unieke en stille gebied is ook zeer geliefd bij hengelaars en 's winters, als de sloten bevroren zijn komt men van heinde en verre om hier de 'Bannetocht' te schaatsen. Al deze facetten zorgen ervoor dat het Wormer- en Jisperveld interessant is in elk jaargetijde.

Centraal gelegen in de gemeente Wormerland ligt het natuurgebied het Wormer- en Jisperveld. Een waterrijk gebied. Deze sloten en kanaaltjes zijn ontstaan door afgraving van hoogveen. Nog altijd klinkt het overgebleven veen in. Het Wormer- en Jisperveld zakt dus nog steeds.

### *Flora en fauna*

De flora is overweldigend met de zonnedauw (een vlees-etend plantje), de rietorchis, de koekoeksbloem, zelfs heide ontbreekt niet.

Dit land moet begraasd worden. Zou dit niet gebeuren, dan zou al snel houtopslag in de vorm van kreupelhout en berkenboompjes ontstaan. Vroeger waren het de 'vaarboeren' die er voor zorgden dat de talrijke eilandjes begraasd werden. Economisch is dit tegenwoordig nauwelijks meer haalbaar. Natuurmonumenten heeft hierop ingespeeld door een beheerboerderij te stichten met circa 250 Limousin koeien (zogenaamde 'vleeskoeien') die niet gemolken worden.

Nestbescherming is noodzakelijk. Gelukkig zijn veel vrijwilligers bereid de nesten van de weidevogels te beschermen. Vooral in het voorjaar vinden we de grutto, de tureluur, de lepelaar (in het logo van de gemeente Wormerland), de scholekster, de watersnip, veel soorten eenden en boven dit mooie natuurlandschap cirkelt vaak de bruine kiekendief.

Naast de Poelboerderij, een educatief centrum van Natuurmonumenten, ligt een veenweidepark van

11 hectare. Eigenlijk is dit een miniatuur van het Wormer- en Jisperveld met veel water en observatiepunten.

De plassen het Zwet en de Merken liggen midden in het Wormer- en Jisperveld. Dit veenweidegebied is één van de grootste brakwatervenen van Europa. Het is een paradijs voor weidevogels, die hier elk voorjaar komen nestelen en broeden. Over water is dit gebied vrij makkelijk toegankelijk.

## 5.1 Beleidskader

Op nationaal niveau heeft de gemeente Wormerland te maken met de Nota Ruimte. Het toeristische beleid van de provincie staat beschreven in de Agenda Recreatie en Toerisme 2008-2011. Ook in deze agenda is duurzaamheid (people, planet, profit) leidend. Er zijn raakvlakken tussen milieuthema's en recreatie en toerisme. In de recreatieagenda is bijvoorbeeld veel aandacht voor duurzaam beheer van recreatiegebieden en nog meer recreatiegebieden dicht bij huis (op wandel- en fietsafstand). Ook proberen we bij de inrichting van de nieuwe recreatiegebieden klimaatmaatregelen zoals waterberging toe te passen.

Met name de aanwijzing als vogelrichtlijngebied in het kader van Natura 2000 en de aanwijzing van Laag-Holland als Nationaal Landschap hebben hun invloed op de toeristische ontwikkelingsmogelijkheden van de gemeente Wormerland. De vogelrichtlijn biedt beperkingen voor een gebruik dat een significant nadelige effecten heeft op de vogelkundige waarden. Dit zal bepaalde ontwikkelingen uitsluiten. Anderzijds biedt de status van Nationaal Landschap veel kansen voor ontwikkeling, mits de landschappelijke en cultuurhistorische waarden voldoende zijn gewaarborgd.

De gemeente werkt regionaal samen in verschillende samenwerkingsverbanden. Wormerland is onderdeel van de Stadsregio Amsterdam, maar werkt ook samen in het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Waterland (ISW). Het gebiedsbureau Laag-Holland heeft onlangs een Toeristisch Actieplan ontwikkeld. Een belangrijke speler voor het realiseren van toeristisch recreatieve voorzieningen is het Recreatieschap Landschap Waterland.

Verder participeert de gemeente Wormerland in de Stichting marketing Zaanstreek. Daarin komen de gemeenten Oostzaan, Zaanstad en Wormerland samen met externe partners, zoals de KvK en Bedrijvenvereniging MKB Zaanstreek. De samenwerking tussen gemeenten en de Stichting marketing Zaanstreek is een publiek private samenwerking die ervoor moet zorgen dat de Zaanstreek meer zal worden herkend als de streek waar het mooi wonen, werken en recreëren is. En dat op een steenworp afstand van de Amsterdamse binnenstad.

## 5.2 Provinciaal beleid

De provincie heeft in 2008 de Agenda Recreatie en Toerisme 2008-2011 die vastgesteld. Deze agenda maakt duidelijk hoe de provincie haar koppositie wil versterken en kansen wil benutten. Wat recreatie betreft, gaat de provincie de recreatiemogelijkheden voor haar burgers dicht bij huis op niveau brengen en uitbreiden. Om de woon- en werkomgeving aantrekkelijker te maken. Daarnaast moet het toerisme worden bevorderd door bijvoorbeeld de marketing en promotie te professionaliseren (via Europese aanbesteding), regionale arrangementen te stimuleren (samenwerking vvv's) en te focussen op watersport. Dit heeft tegelijk een gunstig effect op de werkgelegenheid. Voor alle acties heeft de provincie € 32 miljoen over.

In 10 minuten lopen of fietsen in het groen.' is het motto. Om er voor te zorgen dat dit mogelijk is – ook voor inwoners van de dichtbevolkte delen van onze provincie- werken we aan de inrichting van

regionaal groen en het duurzaam beheer hiervan. De komende 10 jaar moet er 2000 ha nieuw recreatiegebied bij komen. Bovenop de 6000 ha die er al is. De provincie wil de recreatieve mogelijkheden ook vergroten door de aanleg van 100 km boerenlandpaden en door recreatief medegebruik van bestaande en te realiseren natuur. Er wordt geïnvesteerd in het Noord-Holland Pad en het fietspadennet. Om al die voorzieningen beter te laten aansluiten op de veranderende vraag, gaan we kijken wat de speciale recreatiebehoefte van specifieke doelgroepen zijn. De provincie wil de ontwikkeling van Noord-Holland als een toeristische trekpleister op het gebied van waterrijke cultuur en watersport stimuleren. Noord-Holland is immers de grootste watersportprovincie. Met het meeste aantal ligplaatsen en een almaar stijgende bezettingsgraad (2007: 94%). De riviercruisevaart en de vaart met motorcharterschepen groeit. Wekelijks gaan er Boat&Bike tours via onder andere de Zaan naar de kop van Noord-Holland.

### 5.3 Duurzame Recreatie

Inzetten op duurzame recreatie betekent enerzijds het behouden van de natuurwaarden van de recreatiegebieden en anderzijds de milieubelasting zo beperkt mogelijk houden. Ontwikkelingen in recreatieve gebieden kunnen leiden tot aantasting van die gebieden. Een gebied kan door overmatige recreatie datgene kwijtraken wat de bezoeker juist aantrok. Het voeren van een duurzaam beleid ten aanzien van recreatie is om deze reden aan te bevelen. Bij de inrichting van de buitenruimte kan daarnaast worden gekozen voor duurzame materialen als FSC-hout in straatmeubilair, het gebruik van gerecyclede materialen, gebruik van minder milieubelastende verf, etc.. Het is ook duurzame recreatie als zoveel mogelijk wordt gekozen voor energiezuinige openbare verlichting en gebruik te maken van zonneenergie en bewegingsmelders, zodat de verlichting alleen aangaat als er mensen aanwezig zijn.

Om de belasting op het milieu te beperken en de recreant te stimuleren vaker de fiets of de benenwagen te pakken, is een goede bewegwijzering en informatie over de omgeving van belang. Duurzame recreatie houdt ook in zoveel mogelijk gebieden autoluw of autovrij temaken. Dergelijke maatregelen komen de recreant direct ten goede, de recreatiegebieden zijn rustiger en veiliger.

Het voorstaan van duurzame recreatie kan zelfs economische voordelen bieden als zoveel mogelijk mensen binnen de eigen gemeente gebruik maken van de lokale recreatiegebieden en hun geld besteden bij lokale (horeca-)ondernemers. Helemaal duurzaam is het als de horeca-ondernemers in het recreatiegebied streekproducten gebruiken. Streekproducten hoeven niet van ver te worden aangevoerd en zijn vaak wat kleinschaliger en mogelijk biologischer dan 'fabrieksvoedsel'. De gemeente Wormerland kan (horeca-)ondernemers daarnaast stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen en gebruik te maken van duurzame energie, FSC-hout toe te passen en aandacht te hebben voor afvalpreventie en afvalscheiding.

Bij duurzame recreatie hoeft niet alleen gedacht te worden aan groene gebieden, ook de zogenaamde blauwe zones spelen een rol.

#### 5.3.1 Vaarrecreatie

Er moet gestreefd worden naar een situatie van duurzaam toerisme, ecologisch houdbaar, economisch levensvatbaar en sociaal acceptabel. Voor de exploitatie van de haven kan dat betekenen dat die is gebaseerd op de principes van MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) met de drie P's van Planet, People en Profit. Bij het streven naar resultaat (profit) wordt met voorrang rekening gehouden met de milieu effecten (planet) en de menselijke aspecten binnen en buiten het

bedrijf (people). Het gaat daarbij om de evenwichtige balans tussen "planet, people en profit" te bereiken. De ervaring leert dat havenbezoekers zich deze bijzondere waarden steeds meer bewust worden. Dit leidt niet alleen tot een toenemend respect en waardering voor de prachtige waternatuur maar ook tot een breder draagvlak voor de bescherming van die waarden. En tot een grotere (vakantie)voldoening.

Rondvaarten met een fluisterboot horen tot deze categorie. De fluisterboot wordt veel gebruikt als huurboot. Voordelen zijn dat het eenvoudig te bedienen is, weinig energie vergt, weinig lawaai maakt (fluistert), geen vaarbewijs vereist is of kennis van het zeilen, en milieuvriendelijk is.

#### Ambitie

Ruimte voor het toeristisch bedrijfsleven.

We bieden het toeristisch bedrijfsleven ruimte voor nieuwe investeringen. De routestructuren, de cultuurhistorisch, archeologisch en landschappelijk waardevolle objecten en de natuurterreinen die in de afgelopen decennia zijn aangelegd, vormen een stevige basis voor dergelijke investeringen. We willen dit kapitaal de komende jaren verder vergroten. Uitgangspunt is dat er een goede combinatie aanwezig moet zijn tussen de natuur en recreatieve waarden van het groen. Initiatieven die bedrijven, (jacht)havens, particulieren of agrariërs (kamperen bij de boer) worden door de gemeente ondersteund.

#### Doelstellingen

<b>code</b>	<b>Doelstelling</b>
	Onderzoeken mogelijkheden duurzame vaarrecreatie
	Het gebruik van de fluisterboot binnen de gemeente stimuleren

## VERKLARENDE WOORDENLIJST

BANS	:	Bestuurs Akkoord Nieuwe Stijl, subsidieinstrument om de beïnvloeding van het klimaat een halt toe te roepen. In het kader van BANS kunnen lokale overheden subsidie aanvragen voor projecten die de uitstoot van broeikasgassen verminderen.
Dosis-effectrelatie	:	Het verband tussen een bepaalde hoeveelheid van een stof of verschijnsel en een bepaald effect dat hierdoor wordt veroorzaakt. Vaak geldt hoe hoger de dosis hoe sterker het effect.
DUIV-overleg	:	Een regulier milieuoverleg van VROM met de decentrale overheden IPO, VNG en UvW.
EHS	:	Ecologische Hoofd Structuur, een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Nederland om de natuur met elkaar te verbinden en verspreiding van planten en dieren te vergemakkelijken.
EPC	:	Energieprestatiecoëfficiënt, maat voor de energiezuinigheid van gebouwen. De huidige EPC voor woningen bedraagt 0,8. Dit komt overeen met een gebruik van 800m <sup>3</sup> aardgas per jaar.
Gebruikswaarde bodem	:	Dit is de waarde die wordt toegekend aan de gebruiksmogelijkheden die een bepaalde graad van verontreiniging van een bodem biedt. Op een schone bodem kan een moestuin worden aangelegd op een licht verontreinigde bodem een weg.
Gehinderde	:	Een persoon die overlast ondervindt.
Geluidkaart	:	Kaarten die in het kader van de Richtlijn omgevingslawaai van de Europese Unie moeten worden opgesteld om de geluidbelasting in een bepaald gebied weer te geven. Aan de hand van deze kaarten worden actieplannen opgesteld om overlast te beperken.
GPR-gebouw	:	Een instrument (computerprogramma) waarmee de duurzaamheid van een te bouwen gebouw visueel kan worden gedefinieerd, weergegeven en getoetst.

Habitat	:	Een habitat (van het Latijn voor "het bewoont") is de plaats waar een bepaald organisme leeft of groeit. Een synoniem is "leefgebied". In de Europese Habitatrichtlijn zijn speciale habitats aangewezen die moeten worden beschermd vanwege hun hoge waarde en mate van zeldzaamheid binnen de Europese Unie.
Habitatrichtlijn	:	Europese richtlijn. Hierin staat de bescherming van natuurlijke en half-natuurlijke habitats centraal. In de bijlagen van de Habitatrichtlijn worden 500 plantensoorten, 200 diersoorten (geen vogels, omdat die al onder de Vogelrichtlijn vallen) en 198 habitats genoemd. Ze worden bovendien verdeeld over verschillende biogeografische regio's en in prioritair en niet prioritair soorten. Ook voor Habitatrichtlijn moeten <i>Speciale beschermingszones</i> (Habitatrichtlijngebieden) worden aangewezen.
ISV-programma	:	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Eens in de vijf jaar kunnen gemeenten geld voor stedelijke vernieuwing aanvragen uit het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV). Dit budget stoelt op de Wet stedelijke vernieuwing (Wsv), net als bijvoorbeeld het Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing (IPSV).
Kleine lawaaimaker	:	Bedrijf dat geluid produceert, maar niet behoort tot de grotere geluidproducenten. Het gaat hierbij vaak om kleinere bedrijven.
Lden	:	de <b>L<sub>den</sub></b> (Level day-evening-night) is een maat om de geluidsbelasting door omgevingslawaai uit te drukken. Met ingang van 2004 wordt het gebruik van de <b>L<sub>den</sub></b> in alle Europese landen verplicht. Dit hangt samen met de implementatie van de Europese Richtlijn Omgevingslawaai.
NSL	:	Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit. Het NSL is een bundeling van alle gebiedsgerichte programma's en alle

Rijksmaatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het NSL bevat alle maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren en alle ruimtelijke ontwikkelingen die de luchtkwaliteit verslechteren. Het NSL is de kern van het wetvoorstel luchtkwaliteit dat nu bij de Kamer ligt. In gebieden waar de normen voor luchtkwaliteit niet worden gehaald (zogenoemde overschrijdingsgebieden) gaan overheden in gebiedsgerichte programma's de luchtkwaliteit verbeteren.

- PM 2,5 : Particulate Matter 2,5. Deze term verwijst naar stofdeeltjes gelijk aan of kleiner dan 2,5 micrometer in doorsnede. Er bestaan meer PM klassen, bijvoorbeeld PM 10.
- Populatie : Een groep organismen waarvan de individuen onderling verwant zijn.
- Prioritaire soort : Soort die zo belangrijk en bedreigd is, dat deze extra bescherming behoeft en ook extra beschermd is middels de Habitatrichtlijn.
- Risico : De kans dat iets gebeurt.
- RO : Ruimtelijke Ordening. Het vakgebied dat zich richt op de ruimtelijke inrichting. Dit taakveld bestaat ook binnen de gemeente en behandelt o.a. bestemmingsplannen.

